

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝDAJE NA VZDĚLÁVÁNÍ V ZEMÍCH OECD

Autor práce: Iveta Krupová

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek

Katedra: Katedra společenských věd

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, za cenné rady, připomínky a vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1 METODIKA A CÍLE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	7
2 ZÁKLADNÍ INFORMACE O OECD	8
2.1 Orgány OECD	10
2.1.1 Rada.....	11
2.1.2 Sekretariát	11
2.1.3 Odborné útvary.....	11
3 POROVNÁNÍ ŠKOLSTVÍ V ZEMÍCH OECD	12
3.1 Struktura a fungování vzdělávacích systémů	13
3.1.1 Rakousko.....	14
3.1.2 Belgie	14
3.1.3 Kanada.....	15
3.1.4 Dánsko	16
3.1.5 Francie.....	16
3.1.6 Německo	17
3.1.7 Řecko.....	17
3.1.8 Island	18
3.1.9 Irsko	18
3.1.10 Itálie.....	19
3.1.11 Lucembursko.....	19
3.1.12 Nizozemí	20
3.1.13 Norsko	21
3.1.14 Portugalsko.....	21
3.1.15 Španělsko	22
3.1.16 Švédsko	23
3.1.17 Švýcarsko	23
3.1.18 Turecko	24
3.1.19 Velká Británie	25
3.1.20 USA.....	26
3.1.21 Japonsko.....	27
3.1.22 Finsko.....	28
3.1.23 Austrálie	28

3.1.24	Nový Zéland.....	29
3.1.25	Mexiko	30
3.1.26	Česká republika.....	31
3.1.27	Maďarsko	33
3.1.28	Polsko.....	33
3.1.29	Korea.....	34
3.1.30	Slovensko	35
4	VÝDAJE NA VZDĚLÁNÍ V ZEMÍCH OECD	37
5	ZLEPŠENÍ VZDĚLANOSTI V ZEMÍCH OECD.....	44
	ZÁVĚR.....	46
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49
	SEZNAM ZKRATEK.....	53
	ABSTRAKT.....	54
	ABSTRACT	55

ÚVOD

Pro vypracování bakalářské práce jsem si vybrala téma Výdaje na vzdělávání v zemích OECD. Tato Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) je světová organizace, která sdružuje v současné době 30 ekonomicky nejrozvinutějších zemí světa, které splnily podmínky pro členství v této organizaci a také projevíly zájem.

OECD byla založena jako nástupce Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC). OEEC byla založena v roce 1947 v rámci Marshallova plánu pro obnovu Evropy po druhé světové válce. Její sídlo bylo zřízeno v Château de la Muette v Paříži v roce 1949. Smlouva o založení OECD byla podepsána 14. prosince 1960 v Paříži a v platnost vstoupila 30. září 1961. Zakládajícími zeměmi byly Belgie, Dánsko, Francie, Irsko, Island, Itálie, Lucembursko, Nizozemí, Norsko, Kanada, Německo, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Velká Británie a Spojené státy americké. Později vstoupilo Japonsko (1964), Finsko (1969), Austrálie (1971), Nový Zéland (1973), Mexiko (1994), **Česká republika (21. prosince 1995)**, Maďarsko (1996), Polsko (1996), Korea (1996) a Slovenská republika (2000).

Hlavní současnou činností je spolupráce na programech a analýzách při využití kvalitních statistických dat. Smyslem OECD je na základě zkušeností členských zemí hledat řešení, jak zlepšit jednotlivé vládní politiky. OECD má velmi široký záběr, který sahá od ekonomické a fiskální politiky přes sociální politiku a trh práce, zemědělství a politiku životního prostředí až po obchod, investice či vědeckotechnickou politiku. OECD jako sdružení ekonomicky nejvýznamnějších zemí světa hraje výraznou úlohu při rozvoji mezinárodních ekonomických vztahů a mezinárodního obchodu.

Posláním OECD je ekonomický rozvoj ekonomik členských zemí zejména dosažení co nejvyššího, dlouhodobě udržitelného ekonomického růstu, zvyšování zaměstnanosti a životní úrovně v jednotlivých členských zemích při současném zachování vnitřní i vnější finanční rovnováhy, dosažení zdravé ekonomické expanze v procesu hospodářského rozvoje. Z pohledu obchodní politiky je důležité, že poslání OECD rovněž zahrnuje rozšiřování světového obchodu na multilaterální, rovnoprávné základně v souladu s přijatými mezinárodními závazky.

1 METODIKA A CÍLE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

V bakalářské práci jsou použity především materiály Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, Národního vzdělávacího fondu, Národního ústavu pro vzdělávání a informace týkající se OECD. Dále je tvořena z literárních zdrojů, které jsou čerpány ze statistik této organizace. Vzhledem k obtížné dostupnosti literárních zdrojů je většina informací čerpána pomocí internetových stránek. Hlavní metodou bude srovnání vzdělávacích systémů a výdajů na vzdělávání v zemích OECD.

V této práci budou srovnány vzdělávací systémy v zemích OECD (Rakouska, Belgie, Kanady, Dánska, Francie, Německa, Řecka, Islandu, Irska, Itálie, Lucemburska, Nizozemí, Norska, Portugalska, Španělska, Švédsko, Švýcarska, Turecko, Velké Británie, USA, Japonska, Finska, Austrálie, Nového Zélandu, Mexika, České republiky, Maďarska, Polsko, Koreje a Slovenské republiky). Práce se také zaměří na výdaje na školství v těchto zemích a zlepšení vzdělanosti v zemích OECD.

Hlavním cílem bakalářské práce bude celková analýza školství v zemích OECD, rozdíly ve vzdělávání mezi státy a konkrétní případy. Dalším cílem bude porovnání výdajů na vzdělání v Evropě a mimo ni. Dále analýza českého školství a možnosti zlepšení vzdělanosti v následujících letech.

2 ZÁKLADNÍ INFORMACE O OECD

„Historie současné Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj začíná po druhé světové válce. Tváří v tvář neutěšené ekonomické situaci v Evropě a obavě, že komunisté by mohli získat moc v Řecku, Itálii a Francii, se americký ministr zahraničí George Marshall rozhodl nabídnout všem evropským národům finanční pomoc, připojí-li se k plánu obnovy. V téže době, konkrétně v roce 1948, vznikla nová organizace, Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC). Smlouvu o založení podepsalo tehdy 13 dnešních starých členských států EU (Finsko, zůstalo pod tlakem SSSR neutrální a ve Španělsku tehdy vládl diktátor Franco) a také Švýcarsko, Norsko, Island a Turecko. Jedním z úkolů OEEC bylo rozdělit pomoc Spojených států mezi své členy. Daleko podstatnější však bylo, že OEEC umožnila pokrok v evropské integraci. Členové OEEC ustanovili Radu, která rozhodovala na základě jednomyslnosti. Na důležitosti začalo OEEC ztrácet v roce 1952, když skončil Marshallův plán a americká pomoc se přesunula na vojenské záměry NATO. V roce 1961 se z OEEC stala Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD).“¹

Dne 14. prosince 1960 byla v Paříži podepsána Smlouva o založení Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která vstoupila v platnost 30. září 1961. Mezi hlavní cíle patří především:

- dosažení co nejvyššího trvale udržitelného ekonomického růstu, zaměstnanosti a také zvyšování životní úrovně v členských zemích, zachování finanční stability, a tím tak přispět k rozvoji světového hospodářství,
- přispět ke zdravé ekonomické expanzi v procesu hospodářského rozvoje v členských zemích i v ostatních zemích světa,
- přispět k rozvoji světového obchodu na mnohostranné nediskriminační základně v souladu s mezinárodními závazky.²

V současné době má OECD 30 členských zemí. Zakládajícími státy byly Rakousko, Belgie, Kanada, Dánsko, Francie, Německo, Řecko, Island, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemí, Norsko, Portugalsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Velká Británie a USA. Následně se členskými státy staly: Japonsko (1964),

¹ BARTÁK, M., VOMÁČKOVÁ, H. *Vzdělávací a zdravotní politika v práci OECD*. 1. vyd. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2008. s. 10.

² KOHLOVÁ, J., KOTÁSEK, J. *Vývoj spolupráce zemí OECD ve vzdělávací politice*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1995. s. 6-7.

Finsko (1969), Austrálie (1971), Nový Zéland (1973), Mexiko (1994), **Česká republika (21. prosince 1995)**, Maďarsko (1996), Polsko (1996), Korea (1996) a Slovenská republika (2000). Na práci OECD se podílí také Komise Evropského společenství (článek 13 Úmluvy o OECD). Jednacími jazyky OECD jsou angličtina a francouzština.³

„OECD poskytuje vládám vyspělých demokratických zemí možnost studovat a formulovat nejvhodnější politiky k dosažení stanovených cílů. V čele OECD stojí Rada, v níž má každá členská země jednoho představitele. Rada se setkává dvakrát měsíčně na úrovni stálých zástupců, přičemž jí předsedá generální tajemník, a jednou ročně na úrovni ministrů členských zemí pod předsednictvím ministra zvoleného pro daný rok. Za posledních 40 let se OECD stala ve světovém měřítku největším a nejspolehlivějším zdrojem komparativních statistik o ekonomickém a sociálním vývoji. OECD rovněž monitoruje a prognózuje vývoj ekonomik, studuje sociální změny, je činná v oblastech, jakými jsou daňové systémy, veřejná správa, řízení nadnárodních korporací. OECD poskytuje vládám členských a do jisté míry i nečlenských států platformu pro výměnu zkušeností, které se týkají řešení společenských problémů, sdílení příkladů nejlepší praxe a koordinaci národních a nadnárodních politik.“⁴

³ *Základní informace o OECD* [online]. Praha: MPSV, 2007, 17. 7. 2007 [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/1028>>.

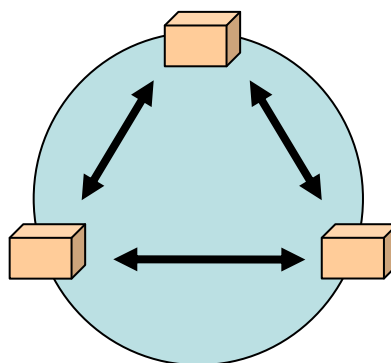
⁴ BARTÁK, M., VOMÁČKOVÁ, H. *Vzdělávací a zdravotní politika v práci OECD*. 1. vyd. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2008. s. 11.

2.1 Orgány OECD

„Činnost OECD zabezpečuje Sekretariát OECD se sídlem v Paříži. Nejvyšším orgánem OECD je Rada, ve které je zastoupen z každé členské země jeden představitel. Převážnou většinou aktivit OECD se zabývají výbory a pracovní skupiny, kterých je celkem kolem 200. Kromě uvedených orgánů existují v rámci OECD ještě autonomní a poloautonomní orgány, kterými jsou: Mezinárodní energetická agentura, Agentura pro jadernou energii, Středisko pro rozvoj, Středisko pro školský výzkum a inovace a Středisko pro spolupráci s evropskými ekonomikami v přechodném období.“⁵

Obrázek č. 1 – Struktura OECD⁶

RADA
Dohled a strategické řízení
Reprezentanti členských zemí a Evropské komise; rozhodnutí přijímána konsensem

VÝBORY
Diskuze a implementace
Reprezentanti členských zemí
a přizvaných nečlenských zemí pracují
spolu se sekretariátem na jednotlivých
problémech

SEKRETARIÁT
Analýza a návrhy
Generální tajemník
Náměstci generálního tajemníka
Ředitelství

⁵ *Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)* [online]. Praha: MPO, 2009, 17. 2. 2006 [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pravni-prostredicelni-problematika/strucna-charakteristika-oecd/1000487/39087/>>.

⁶ *Kdo co dělá* [online]. Paříž: OECD [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36761791_1_1_1_1_1,00.html>.

2.1.1 Rada

„Nejvyšším orgánem organizace je Rada OECD, která se skládá z velvyslanců všech 30 členských zemí a zástupce Evropské komise a její zasedání řídí generální tajemník OECD. Rada na úrovni velvyslanců se schází 2x měsíčně, aby řešila operativní a strategické otázky řízení organizace. Jednou ročně se koná zasedání Rady OECD na ministerské úrovni, kde ministři z členských zemí diskutují koncepční otázky a udávají dlouhodobý směr pro OECD. Na podporu práce Rady OECD bylo vytvořeno několik podpůrných orgánů (např. Výkonný výbor, Rozpočtový výbor).“⁷

2.1.2 Sekretariát

Sídlo administrativního Sekretariátu je v Paříži. Je to výkonný orgán rady OECD. Tento správní orgán OECD pomáhá Radě, výborům a dalším organizacím. V čele sekretariátu stojí generální tajemník, kterým je od 1. 6. 2006 Angel Gurría (Mexiko), který má čtyři náměstky. Sekretariát je tvořen 15 odbornými ředitelstvími, administrativním zázemím a poradenskými útvary. Také k němu patří i 6 relativně samostatných útvarů jako např. Agentura pro atomovou energii a Evropská konference ministrů dopravy.⁸

2.1.3 Odborné útvary

„Jednotlivá odborná ředitelství operují prostřednictvím rozvětvené struktury **výborů a pracovních skupin**, kde zasedají zástupci jednotlivých resortů členských zemí a určují si svůj pracovní program v rámci priorit vzešlých z ministerských zasedání a rozpočtových omezení. Výbory, jakožto pracovní orgány OECD, lze rozdělit na **řídící** a **odborné**. Řídící výbory (vedle Rady především Výbor pro spolupráci s nečleny a Výbor pro vztahy s veřejností. Členské země v těchto orgánech zastupují členové stálých misí při OECD. Jednání odborných výborů se zúčastňují pracovníci příslušných ministerstev jednotlivých členských zemí. Škála oblastí, jimž se OECD věnuje, je široká (hospodářská politika, zaměstnanost, hospodářská soutěž, školství, vzdělávání, veřejné výdaje, otázky mezinárodní migrace, vztahy k nečlenským zemím). Zástupci MPSV reprezentují ČR ve Výboru pro zaměstnanost, práci a sociální věci.“⁹

⁷ OECD [online]. Brno: ÚOHS, 2009, 4. 11. 2008 [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/oecd/>>.

⁸ Základní informace o OECD [online]. Praha: MPSV, 2007, 17. 7. 2007 [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/1028>>.

⁹ Základní informace o OECD [online]. Praha: MPSV, 2007, 17. 7. 2007 [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/1028>>.

3 POROVNÁNÍ ŠKOLSTVÍ V ZEMÍCH OECD

„V posledních letech se na styku aktivit vzdělávací politiky, ekonomie vzdělávání a pedagogického výzkumu vytvořila specifická oblast zaměřená na konstruování indikátorů vzdělávání. Tato oblast vlastně vyrostla z potřeb rozvíjet pedagogickou evaluaci, tj. hodnotit vzdělávací programy, procesy a výsledky na základě objektivních údajů. Dnes je pedagogická evaluace bohatě rozvinutou oblastí výzkumu a statistických přehledů, bez níž se vzdělávací politika ve vyspělých zemích již nemůže obejít.“¹⁰

„V České republice je v porovnání s ostatními zeměmi nadprůměrně vysoký podíl lidí s alespoň vyšším sekundárním vzděláním, tedy v našich poměrech lidí, kteří mají alespoň výuční list – v zemích OECD je těchto lidí 68 %, v zemích Evropské unie (které jsou členy OECD) 69 % a v České republice 90 %. Z hlediska mezinárodního srovnání jde o stupeň vzdělání, který je prakticky nezbytný pro úspěšný vstup na trh práce a pro získání zaměstnání. Obyvatelé, kteří mají vyšší odbornou nebo vysokou školu je v České republice stále pouze polovina v porovnání se zahraničím (v České republice se jedná o 14 % obyvatel, v zemích OECD 27 % a v zemích EU 25 %). Celkově se situace zlepšuje u mladé generace, kdy tyto podíly začínají postupně narůstat a stále více lidí ukončuje terciární vzdělání. Podstatné je i to, že tři pětiny populačního ročníku ukončují programy typu našich maturitních oborů, které absolventům umožňují vstup do programů odpovídajících studiu na vysokých školách.“¹¹

„Vzdělávací systém reprezentuje dynamickou integraci vzdělávacích programů od nejnižší úrovně, až po úroveň nejvyšší, která je dostupná prostřednictvím komplexu nejrůznějších vzdělávacích institucí. Role těchto vzdělávacích institucí zpravidla odpovídá úrovni, na které se ve vzdělávacím systému nachází, a typu vzdělávací instituce, kterou reprezentuje. Časová náročnost jednotlivých úrovní vzdělávání, variabilita a průchodnost z nižší úrovně na vyšší pak vytvářejí specifika vzdělávacích systémů v jednotlivých ekonomikách.“¹²

¹⁰ PRŮCHA, J. *Pedagogický výzkum a vzdělávací politika - vytváření mostů*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. s. 45.

¹¹ KLEŇHOVÁ, M. Jaký jsou Češi vzdělání ve srovnání se zahraničím. *Školství*, 12. 11. 2008, roč. 16, č. 35, s. 10.

¹² BARTÁK, M., VOMÁČKOVÁ, H. *Vzdělávací a zdravotní politika v práci OECD*. 1. vyd. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2008. s. 21.

ISCED 97 je mezinárodní standardní klasifikace vzdělání, která slouží k porovnání vzdělávacích systémů jednotlivých zemí na základě vzdělávacích úrovní. Základní jednotkou jsou vzdělávací programy, které jsou zařazovány do úrovní ISCED na základě úrovně kvalifikace nebo profilu absolventa. Dle klasifikace se vzdělávací programy rozdělují do dvou základních hledisek – obor vzdělání a úroveň dosaženého vzdělání. Nejvíce se využívá v oblasti vzdělávacích systémů, statistického vyhodnocení absolventů vzdělávacích systémů, a také v mezinárodním porovnání statistických dat.¹³

Tabulka č. 1 - Klasifikace ISCED 97¹⁴

Úroveň	Název úrovně
ISCED 0	Preprimární vzdělání
ISCED 1	Primární vzdělání
ISCED 2	Nižší sekundární vzdělání
ISCED 3	Vyšší sekundární vzdělání
ISCED 4	Postsekundární neterciární vzdělání
ISCED 5	Terciární vzdělávání
ISCED 6	Terciární vzdělávání – stupeň vedoucí k vědecké kvalifikaci

3.1 Struktura a fungování vzdělávacích systémů

Obsahem vzdělávacích systémů není jen, jak vypadá školství v jiných zemích, ale slouží jako východisko pro srovnávací analýzy toho, jak se vyvíjí a funguje vzdělávání ve světě. V jednotlivých zemích jsou stupně škol nejen díky jinému pojmenování, ale také díky odlišnému obsahu, počtu ročníků a kritérií pro přijímání žáků odlišné. Není to jen rozdílností mezi zeměmi, protože tyto odlišnosti vznikají i mezi státy, které jsou si ekonomicky, jazykově i kulturně velmi blízké. Abychom mohli srovnávat vzdělávací systémy, bylo nutné mít společný srovnávací ukazatel, podle něhož bychom mohli popsat vzdělávací systémy všech zemí. Byla vytvořena

¹³ KLEŇHOVÁ, M. *Ekonomické indikátory ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2009. s. 8.

¹⁴ ŠŤASTNOVÁ, P. *Pracovní podmínky ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. Praha : TAURIS, 2009. s. 8.

Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání ISCED 1997 a tato verze byla přijata na Generální konferenci UNESCO v roce 1997 a v dnešní době je využívána orgány OECD, UNESCO a EU.¹⁵

3.1.1 Rakousko

Předškolní docházka je od pátého roku dítěte. Povinná školní docházka začíná v šesti letech čtyřletou obecnou nebo zvláštní školou. Obecná škola poskytuje všem žákům a žákyním stejné základní vzdělání. Zvláštní škola slouží k podpoře a výchově duševně a fyzicky postižených dětí, tak aby se mohli začlenit do normálního života.¹⁶

Po ukončení základní školy mají žáci možnost si zvolit čtyřleté studium buď na měšťanské škole, která žákům poskytuje základní všeobecné vzdělání a připravuje žáky do pracovního procesu, nebo na nižším stupni všeobecně vzdělávací vyšší školy, která obsahuje vzdělávání obsáhlejší a připravuje žáky na další studium. Po ukončení studia na těchto školách mohou studenti dále pokračovat buď na všeobecných, nebo na odborných školách. Tyto školy poskytují všeobecné vzdělání a připravují žáky ke studiu na univerzitě a zároveň poskytují solidní základy pro speciální studium. Jedná se především o gymnázia, která jsou čtyřletá, a studium je zakončené maturitou. Asi pětina všech žáků zakončí devátý rok povinné školní docházky na jednorozhodně polytechnické škole, která je připraví na přechod do učebního oboru. Od roku 1997 je možnost složit odbornou maturitu, která znamená přístup k vysokoškolskému vzdělání. Od podzimu 2001 se platí na odborných vysokých školách a na univerzitách školné. Nové zákony o studiu předpokládají pro odborné vysoké školy a univerzity tříleté bakalářské studium a navazující 1 - 2 leté magisterské, inženýrské studium. Absolventi magisterského, nebo inženýrského studia jsou oprávněni absolvovat postgraduální studium.¹⁷

3.1.2 Belgie

Předškolní výchova je určena pro děti od 2,5 do 6 let a je bezplatná. Toto vzdělávání je nepovinné a přesto toto zařízení navštěvuje 97 % dětí. Děti bývají rozděleny do skupin podle věku, nebo jsou ve skupinách věkově smíšených. Základní vzdělávání je šestileté určené pro děti od 6 do 12 let. Seznam předmětů a cíle znalostí v jednotlivých třídách jsou definovány centrálním dekretem. Je plánováno i stanovení

¹⁵ PRŮCHA, J. *Srovnávací pedagogika - mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha : Portál, s. r. o., 2006. s. 53-54.

¹⁶ ČÁKIOVÁ, J. *Rakouský vzdělávací systém* [online]. 2006, 21. 5. 2007 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.icm.cz/rakousky-vzdelavaci-system>>.

¹⁷ *Rakousko* [online]. Praha: Euroskop, 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/385/sekce/vzdelavani/>>.

minimálních cílů, kterých má být dosaženo na konci každého roku. Děti a rodiče jsou pravidelně informováni o výsledcích hodnocení. Středoškolské studium má 4 formy (všeobecné, technické, učňovské a umělecké vzdělávání). Studium je členěno na tři dvouleté cykly, přičemž první cyklus je pozorovací, společný pro všechny žáky. Na konci tohoto cyklu si žák zvolí mezi všeobecným, technickým nebo odborným zaměřením buď v přechodném běhu jako přípravu na vysokoškolské vzdělávání, nebo v kvalifikačním běhu jako přípravu na vstup do zaměstnání. Terciární vzdělávání poskytují jak univerzity, kterých je v Belgii 17 a to státních nebo soukromých, tak neuniverzitní instituce, které mohou být rovněž státní i soukromé. Univerzitní vysokoškolské stupně tvoří 3 cykly: 1. cyklus (2 – 3 ročníky) ukončený titulem kandidát, 2. cyklus (2 – 3 ročníky) ukončené titulem licenciát a 3. cyklus (1 – 2 ročníky) ukončené titulem doktor. Neuniverzitní vzdělávání tvoří technické, zemědělské, zdravotní obory a jazyky. Studium dlouhodobé trvá dva dvouleté cykly a je ukončeno titulem inženýr a krátkodobé je ukončeno titulem diplomovaný specialista.¹⁸

3.1.3 Kanada

V Kanadě je školní docházka povinná od 6 do 16 let. Děti navštěvují od šesti do 12 let základní školu zahrnující stupně 1 až 6. Ve 13 letech žáci přecházejí do prvního cyklu střední školy (stupeň 7 - 9), po kterém mohou vzdělání ukončit ve věku 15 let a poté se mohou zapojit do pracovního prostředí. Druhý cyklus střední školy je nepovinný (stupeň 11, 12 nebo 13 podle konkrétní provincie). Počet dní, po které student musí školu navštěvovat, se v jednotlivých letech liší. Akademický rok většinou má okolo 180 dnů s vloženými svátky a prázdninami. Akademický rok se rozděluje na semestry nebo školní cykly podle jednotlivých provincií. Pro základní školství jsou charakteristické základní předměty jako jazyk, matematika a společenské vědy, úvod do vědních disciplín a umění. V některých provinciích je povinná výuka druhého jazyka (francouzština) a náboženství. Hodnocení vzdělání dosaženého mimo Kanadu je posuzováno na konkrétní škole, školní radě nebo může získat návod od ministerstva školství příslušné provincie.¹⁹

¹⁸ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 52-55.

¹⁹ ČÁKIOVÁ, J. *Kanadský vzdělávací systém* [online]. 30. 4. 2007 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.icm.cz/kanadsky-vzdelavaci-system>>.

3.1.4 Dánsko

Ve školském systému v Dánsku existují 3 typy předškolních institucí. Pro děti do 3 let se realizuje předškolní výchova doma nebo v jeslích, v mateřských školách od 2,5 do 6 let a v předškolních třídách pro děti od 5 do 7 let. Předškolní výchova je nepovinná, ale je však velmi doporučovaná. Primární škola, jejíž součástí je nižší sekundární vzdělávání je uzákoněno jako 9 leté povinné vzdělávání. Po 9. ročníku navazuje nepovinný 10. ročník. Ve školách se neznámkuje a rodiče dostávají dvakrát ročně hodnocení žáků. Vyšší sekundární vzdělávání, které poskytuje gymnázium, je zaměřené všeobecně, kde na závěr student získává osvědčení, které může být vstupem do vysokoškolského studia, nebo profesně je to zaměřené na technické nebo obchodní vzdělávání. Vysokoškolské vzdělávání je na vysokém stupni. Vysoké školy se dělí na univerzity a odborné vysoké školy neuniverzitního typu. Na univerzitách studium trvá 5 let. Existuje novější typ studia – bakalářské v délce 3 - 4 roky. Délka studia na škole neuniverzitního typu se pohybuje 3 - 3,5 roku. Absolventi nezískávají žádný titul, někteří jsou však považováni na mezinárodní úrovni za bakaláře.²⁰

3.1.5 Francie

Francouzský školský systém se skládá ze tří základních stupňů: základní školy, střední školy a vysoké školy. Povinná školní docházka je desetiletá od 6 – 16 let. Předškolní vzdělání v mateřské škole bylo zavedeno již v roce 1881 pro děti od tří do šesti let. Docházka není povinná, přesto mateřské školy navštěvují téměř všechny děti od tří let. Učitelé v mateřské škole mají stejnou kvalifikaci jako učitelé na základních školách. Základní škola je povinná od 6 do 11 let nejen pro francouzské, ale i děti jiných národností. Středoškolské vzdělávání probíhá nejprve ve čtyřleté nižší střední škole, kterou navštěvují všechny děti ve věku 11 – 15 let. Na závěr obdrží vysvědčení zvané Diplom. Následně probíhá vyučování v lyceu, které je tříleté pro děti od 15 – 18 let. Jsou dva typy lyceí a to všeobecně vzdělávací a lyceum technologické. Obojí je zakončené maturitní zkouškou. Maturitní zkouška je potvrzením o ukončení středoškolského studia a zároveň oprávněním ke studiu na vysoké škole. Vysokoškolskému vzdělávání slouží veřejné univerzity, jež jsou organizovány do tří cyklů. První cyklus trvá 2 roky a je přípravou pro další studium, umožňuje i uplatnění v praxi. Druhý cyklus je tříletý a má úroveň našeho bakalářského studia. Třetí cyklus je jednoroční specializační a zaměřený na doktorát. Ve Francii je specifíčností studium na

²⁰ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 59-63.

Velkých školách, které vznikly v 18. století a připravují vysoce kvalifikované odborníky pro nejrůznější obory (inženýrské, obchodní, umělecké a taky středoškolské profesory).²¹

3.1.6 Německo

Předškolní vzdělávání v Německu začíná v mateřské škole pro děti ve věku 3 – 6 let a je dobrovolné. Je zde zajištěna příprava pro základní školy. Povinná školní výchova začíná v šesti letech a trvá 4 roky. Potom se žák musí rozhodnout jak dál, protože další vzdělávání se dělí na tři proudy. Hlavní škola trvá 5 až 6 let a poskytuje všeobecné vzdělání. Je určena spíše pro děti méně nadané. Reálná škola má šestileté studium a je přípravou pro další vzdělání na středních školách, gymnáziích a vyšších odborných školách. Gymnázium (9 let studia) jsou zpravidla pro 5. – 13. ročník. Někdy existují i nástavby po 7. ročníku hlavní školy, kde mohou skládat maturitu, se kterou je možný vstup na vysoké školy. Neexistuje jednotná maturita, ale je všeobecně požadovaná vysoká úroveň vědomostí. Maturita se skládá ze 4 předmětů. Maturitní vysvědčení je jediná věc, kterou požadují vysoké školy k přijímacímu řízení. V Německu je celkem 331 institucí poskytující vysokoškolské vzdělávání. Studium na státních vysokých školách je bezplatné. Existuje několik typů vysokoškolského studia: univerzity, technické univerzity, vysoké školy umělecké, vyšší odborné školy a pedagogické školy. Mezi univerzitní obory patří medicína, přírodní vědy, ekonomie a teologie. Studium se dělí na semestry a průměrná délka studia je 8 až 12 semestrů a vysokoškolské studium končí získáním diplomu. Na některých technických oborech se dá studovat i humanitní obory, přestože jejich náplní je studium technických oborů.²²

3.1.7 Řecko

Mateřské školy navštěvují děti ve věku 3,5 až 5,5 roku. Většina těchto škol je veřejných a tedy bezplatných. V soukromých platí rodiče poplatky. Základní vzdělávání je povinné. Ve velkých městech je nedostatečná kapacita školních budov, a tak vyučování probíhá dvoufázově od 8 do 14 nebo od 14 do 19 hodin. Jsou dvě skupiny učebních plánů. Diferencované učební plány jsou pro 1. – 4. třídu a jednotné učební plány pro pěti a vícetřídní základní školy. Střední vzdělávání na gymnáziu je tříleté a představuje nižší sekundární vzdělávání. Vyšší sekundární vzdělávání zajišťují lycea

²¹ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 77-79.

²² ČÁKIOVÁ, J. *Německý vzdělávací systém* [online]. 2006, 22. 2. 2007 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.icm.cz/nemecky-vzdelavaci-system>>.

a to všeobecná, technicko-odborná a smíšená. Kromě státních gymnázií a lyceí existují i lycea církevní a soukromá. Školy pro technické a odborná povolání jsou zaměřena na profesní přípravu. Podmínkou je vysvědčení z gymnázia a studium trvá dva roky. Po ukončení studia na lyceu a prokázání osvědčení o ukončení studia a po složení přijímacích zkoušek lze pokračovat ve studiu na vysokých školách a to na univerzitách, nebo na technických vysokých školách, které jsou zaměřeny na praktické využití znalostí.²³

3.1.8 Island

Na Islandu povinné vzdělávání začíná v preprimárních školách pro děti, které nedosáhly věku šesti let. Povinné vzdělávání je organizováno v jednotné struktuře systému, tj. primární a nižší sekundární vzdělávání je součástí stejné úrovně škol a zpravidla se koná v rámci jedné školy. Ze zákona o povinném vzdělávání je povinné vzdělávání od šesti do šestnácti let. Vyšší sekundární vzdělání řeší střední školy Zákon č. 80/1996. Vyšší sekundární vzdělávání není povinné, ale každý, kdo splnil povinnou školní docházku, má právo vstoupit na studia na střední škole. Bývají to studenti od 16 do 20 let. Akademické vzdělávání je organizováno primárně jako čtyřletý kurz. Délka kurzu bývá dle odborného vzdělávání od jednoho do deseti semestrů. Na Islandu je v současné době 9 vysokých škol, které řídí stát. Jsou i 3 soukromé instituce, které jsou se státní podporou.²⁴

3.1.9 Irsko

Předškolní vzdělávání v Irsku zajišťují základní školy, které v rámci nepovinných předškolních programů navštěvuje 65 % čtyřletých dětí a téměř všichni pětiletí. Mimo základní školy existují podpůrné předškolní programy pro zdravotně postižené, nebo děti ze slabších sociálních skupin. Státní základní školy navštěvuje 98 % žáků. Osnovy pro základní školy byly upraveny v roce 1999. Základní oblastí výuky jsou matematika, sociální a přírodní vědy, životní prostředí, umělecké předměty a dále tělesná výchova, společenská výchova, rozvoj osobnosti a zdravotní věda. Stále více škol nabízí výuku cizích jazyků. Základní vzdělávání poskytují také soukromé školy, které nedostávají od státu žádné finanční prostředky a školy zvláštní. Sekundární školy navštěvují studenti zpravidla ve věku 12 let. Tyto školy se dělí na nižší a vyšší cyklus.

²³ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 132-134.

²⁴ *Islandský vzdělávací systém* [online]. [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.reyst.is/GeneralInformationonIceland/IcelandicEducationSystem/>>.

Vyučují se zde jak všeobecné vzdělávací předměty, tak i odborné předměty. Je několik typů těchto škol. V Irsku neexistuje jednotný systém počáteční odborné přípravy. Realizuje se učňovská příprava, profesní příprava ve školách, denní profesní příprava po ukončení sekundárního vzdělávání, odborná příprava vedoucí k vysokoškolské odborné kvalifikaci a odborná příprava v kombinaci se zaměstnáním. Vysokoškolský systém v Irsku tvoří univerzity, neuniverzitní vysoké školy a instituce pro vzdělávání učitelů. Po absolvování vysokoškolského studia je možné získat bakalářský, magisterský a doktorský titul.²⁵

3.1.10 Itálie

Předškolní výchova začíná jeslemi pro děti do 3 let a mateřskou školkou pro děti do 6 let. Po ukončení předškolní docházky žák přechází na základní školu, která trvá od 6 do 11 let. První dva roky vyučuje třídní učitel se zaměřením na čtení, psaní a počítání. Od 3. ročníku přibývají další předměty a vyučující učitelé odpovídají za daný předmět. Po ukončení základní školy žáci přecházejí na nižší střední vzdělávání, které je tříleté a určené žákům ve věku 11 až 14 let. Na závěr studia žáci skládají zkoušku a získají závěrečné osvědčení, které je opravňuje pro studium na vyšší střední škole. Vyšší střední škola je určena žákům ve věku 14 až 19 let. Většinou jsou to školy státní, kde se platí školné, které však může být studentům prominuto. Studium trvá 3 až 5 let a po ukončení se studenti mohou hlásit na vysoké školy, nebo nastoupit do zaměstnání. Vyšší střední školy se dělí na lycea a vyšší střední odborné školy. Lyceum je 3 až 5 leté a má tři směry: lyceum klasické zaměřené na humanitní vzdělávání, lyceum přírodovědné a lyceum umělecké. Vyšší střední odborná škola je zaměřena na profesní přípravu. Studium je ukončeno maturitou. V Itálii existuje ministerstvo pro univerzity, které je oddělené od ministerstva školství. Vysokoškolské studium probíhá na státních univerzitách, vysokých školách uměleckých a sportovních a na vysokém učení technickém. Všichni studenti platí zápisné a školné. Studium končí udělením diplomu udělením titulu laureát a diplom specialisty.²⁶

3.1.11 Lucembursko

Předškolní výchova začíná povinně pro děti od 4 let a je bezplatná. Základní škola trvá od 6 do 12 let. Po šestém roce základní školy si žáci mohou zvolit jednotlivá

²⁵ *Irsko* [online]. Praha: Euroskop, 2009 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/535/sekce/vzdelavani/>>.

²⁶ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 110-113.

zaměření. Každé zaměření nabízí specifický druh studia. Na konci 6. ročníku se skládají národní zkoušky pro přijetí na střední školu. Výuka na základních školách začíná v lucemburštině. Výuka čtení začíná v němčině, v níž se vyučují i další předměty. Francouzština se začíná vyučovat před ukončením druhého ročníku. Středoškolské vzdělávání začíná ve dvanácti letech a lze je absolvovat na lyceu se všeobecným vzděláváním, se závěrečnou zkouškou pro vstup na vysokou školu nebo na lyceu s technickým zaměřením pro praktické uplatnění studentů v obchodě a průmyslu. Rovněž také tady končí studium závěrečnou zkouškou opravňující studenta pro vstup na vysokou školu. Univerzita byla v Lucemburku založena v roce 2003 a má 3 fakulty. Přípravuje své studijní programy s programy Evropských vyšších studií, zavedením mezinárodně sjednocených akademických hodností jako bakalář, magistr a doktor. Většina lucemburských studentů buď přímo studuje, nebo dokončuje vysokoškolské studia na vysokých školách v cizině (Německo, Francie, Belgie).²⁷

3.1.12 Nizozemí

Předškolní výchova je začleněna do systému povinné školní docházky. Primární vzdělávání bylo rozšířeno na děti od 4 do 6 let. Základní školy jsou osmileté a poskytují vzdělání žákům do věku 12 let. Nizozemský školský systém se vyznačuje velmi vysokým až 70 % podílem soukromých škol. Počátky nizozemského vzdělávacího systému sahají na konec 18. století. Již předtím však byla výuka soukromou záležitostí klášterů a kostelů. Vzdělání na základních školách je bezplatné a žáci jsou klasifikováni podle desetistupňové škály (10 je nejvyšší stupeň), přičemž stupeň 6 bývá minimem, které žák musí získat, aby prospěl. Po ukončení základní školy pokračují žáci ve studiu na střední škole. Existují tyto 4 základní typy středních škol: 1. preuniverzitní vzdělání připravující studenty 6 let na gymnáziích nebo lyceech pro studium na vysokých školách, 2. vyšší všeobecné vzdělávací střední školy pětileté připravující studenty především na vyšší odborné vzdělávání, 3. nižší všeobecně vzdělávací školy 4 leté a 4. střední odborné školy poskytující 3 až 4 letou předprofesní přípravu. V Nizozemsku existují 3 typy vysokých škol (univerzity, technické vysoké školy a Otevřená univerzita). Univerzity jsou vysoké školy, jejichž hlavními funkcemi je provádění výuky a výzkum. Technické vysoké školy zajišťují teoretickou i praktickou přípravu pro nastávající povolání. Na Otevřené univerzitě mohou studovat studenti starší 18 let bez

²⁷ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 97-98.

přijímacích zkoušek a bez požadavku na předchozí dokončené studium. Tato univerzita nabízí vysokoškolské vzdělávání v tradičních i nových oborech.²⁸

3.1.13 Norsko

Povinná školní docházka byla založena v Norsku dle školského zákona z roku 1827. Mezi regiony byly značné rozdíly v systému vyučování, a proto byly provedené změny v roce 1960, které tyto rozdíly snížily a zlepšily přístup do vzdělávacího systému pro všechny sociální skupiny. Vzdělání je povinné pro děti ve věku od 7 do 16 let. První stupeň jsou základní školy, které děti navštěvují 6 let a střední škola je tříletá. Střední škola pro studenty 16 - 19 let zahrnuje teoretickou, praktickou, nebo kombinace obou typů vzdělání. Po ukončení tříletého studia je umožněn vstup na vysoké školy. Norsko má 4 univerzity, kde jsou udělené tituly na třech úrovních: nižší stupeň (4 roky studia), vyšší stupeň (5 - 7 roků studia) a třetí stupeň končí doktorátem a 10 vysokých škol neuniverzitního typu, z nichž většina je zpravována státem. Na tyto instituce se ročně hlásí přibližně 68 000 studentů. Hlavní univerzita je v Oslu a ostatní jsou např. v Bergenu nebo Trondheimu. Místní orgány obecně poskytují školní budovy a zařízení a ústřední vláda přispívá z fondů na platy učitelů a pokrývá značnou část nákladů na provoz škol. Ačkoli existují soukromé školy, orgány státní správy nesou hlavní podíl finanční odpovědnost. Od roku 1999 prakticky 100 % dětí navštěvuje základní školu a asi 96 % z těchto žáků přecházejí na střední školy. V oblastech, které nejsou zastoupeny klasickými vysokými školami, jsou specializované instituce zemědělského charakteru. Existují také kurzy pro studenty trvají 5 - 7 let a po ukončení kurzu obdrží certifikát, který je na úrovni klasické vysoké školy a mohou pracovat jako vysokoškolsky vzdělání v oborech práv, zemědělství, medicíny nebo strojírenství. Ministerstvo školství a výzkumu má nejvyšší správní odpovědnost za vzdělání dospělých.²⁹

3.1.14 Portugalsko

Předškolní výchova je nepovinná a je určena pro děti ve věku 3 - 6 let. Mateřské školy jsou veřejné i soukromé. Základní povinné vyučování je devítileté pro děti ve věku od 6 do 15 let a dělí se na 3 cykly. První cyklus (1. – 4. ročník) vykonává jeden učitel, který sám určuje počet vyučovacích hodin jednotlivým předmětům a řídí se

²⁸ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 118-120.

²⁹ *Norsko – vzdělávání* [online]. 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.nationsencyclopedia.com/Europe/Norway-EDUCATION.html>>.

rozvrhem hodin na škole odsouhlaseným radou školy. Ve druhém cyklu žáky vyučuje několik učitelů specializujících se na jeden nebo dva předměty. Třetí cyklus představuje ukončení 9 letého povinného základního vzdělávání. Střední vzdělávání je určeno pro žáky od 15 do 18 let a má tři typy sekundárního vzdělávání (normální, odborné a umělecké). Studium je tříleté. Normální sekundární vzdělávání je zaměřené všeobecně. Odborné školy připravují žáky na povolání. Umělecké školy připravují žáky pro specializované umělecké obory (umělecká řemesla, konzervatoře). Na konci studia absolvent obdrží certifikát o absolvování vzdělání, který je předpokladem pro přijímací zkoušky na vysokou školu. Vysokoškolské vzdělávání zajišťují školy státní, soukromé a družstevní. Státní vysoké školy jsou univerzity, zaměřené více teoreticky a polytechny, poskytující odborné vzdělávání pro hospodářský rozvoj země.³⁰

3.1.15 Španělsko

Předškolní výchova je určena dětem od 6 měsíců do 6 let. Je nepovinná a bezplatná. Probíhá ve dvou cyklech. První cyklus jsou jesle pro děti od 6 měs. do 3 let a druhý cyklus jsou mateřské školy pro děti od 3 do 6 let.³¹

Povinné vzdělávání se dělí na primární a povinné sekundární, týká se dětí ve věku od 6 do 16 let. Primární vzdělání se dělí do tří dvouletých cyklů odpovídajících věku. Odpovědnost za kurikulum (pomoc školám v moderní výuce) nese vláda, která definuje minimální vzdělání. Cíle jsou definovány na úrovni hlavních a nominálních cílů. Učitelé a školy rozhodují o výběru učebnic. Hodnocení na základní škole je průběžné, a je založeno na hodnocení žáka během celého cyklu. Postup do dalšího ročníku je automatický. Primární vzdělávání se ukončuje bez certifikátu. Povinné sekundární vzdělání je čtyřleté pro žáky od 12 do 16 let. Cílem je připravit žáky na další studium nebo na vstup do světa práce. Pokud si žák vybere další studium, jedná se o postobligatorní sekundární vzdělávání. Tato forma vzdělávání nabízí buď všeobecné studium, nebo profesně zaměřené studium. Pokud žák prospěl ve všech předmětech, dostane osvědčení o absolvování (ekvivalent maturity). Závěrečné zkoušky se neskládají.³²

³⁰ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 118-120.

³¹ ČÁKIOVÁ, J. *Vzdělávací systém ve Španělsku* [online]. 2008, 30. 10. 2008 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.icm.cz/vzdelavaci-system-ve-spanelsku>>.

³² *Španělsko* [online]. Praha: Euroskop, 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/560/sekce/vzdelavani/>>.

Univerzitní vzdělávání poskytují univerzitní fakulty, vysoké technické školy, univerzitní školy. Součástí univerzitní fakulty může být univerzitní kolej. Univerzity si schvalují svá kurikula v souladu se všeobecnými zásadami ministerstva školství a vědy. Podmínkou přijetí je absolvování střední školy s maturitou a složení přijímací zkoušky. Studenti platí školné a k podpoře studia existuje systém stipendií.³³

3.1.16 Švédsko

Předškolní výchova ve Švédsku je specifická v tom, že zákonem stanovuje obcím zajistit umístění dětí mladším šesti let v předškolním zařízení. Základní vzdělávání poskytují jednotné základní školy. Délka povinné školní docházky je 9 let. Základní škola se dělí na 3 stupně: nižší (1. – 3. ročník), střední (4. – 6. ročník) a vyšší (7. – 9. ročník). Na nižším stupni učí jeden učitel všechny předměty. Na středním stupni se vyučují některé předměty specializovaně. Na vyšším stupni se učitelé specializují na dva až tři předměty. Vysvědčení žáci dostávají na konci 1. a 2. stupně. Potom již každý rok a v 8. a 9. třídě i v pololetí. Konečné vysvědčení z 9. třídy je podmínkou pro vstup na střední školu. Pro střední vzdělávání existují dva základní typy středoškolského studia. První typ je dvouletý a připravuje žáky pro výrobu, zdravotnictví a ekonomiku. Druhý typ je 3 až 4 letý a poskytuje úplné střední vzdělání a to jak všeobecné, tak i odborné pro žáky přecházející na studium na vysokých školách. Studium na středních školách je zdarma. Vysokoškolské studium zajišťují univerzity a ostatní vysoké školy, které poskytují úplné vysokoškolské vzdělání a koleje, které v krátkých cyklech poskytují neúplné nižší vysokoškolské vzdělávání. Studenti jsou přijímáni konkurzem bez přijímacích zkoušek. Podmínkou pro přijetí na vysokou školu je znalost švédského, ale rovněž i znalost anglického jazyka. Studium je zdarma.³⁴

3.1.17 Švýcarsko

Švýcarsko má do značné míry decentralizovaný vzdělávací systém. Většina rozhodnutí o chodu základních a středních škol je přijímána na kantonální úrovni. Kantony také poskytují podstatnou část financování těchto škol. Švýcarsko nemá federální ministerstvo školství. Přesto některé organizační aspekty vzdělávacího systému platí v celé zemi. Tyto aspekty zahrnují dobu trvání školního roku, a počet let povinné školní docházky. Každý kanton má své vlastní rozhodnutí o úrovni vzdělání

³³ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 141.

³⁴ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 145-147.

a všechny kantony dohromady tvoří Švýcarskou konfederaci kantonálních ministrů školství. Mateřské školy navštěvují děti do 6 let a jsou financovány především obcemi. V šesti letech děti začnou navštěvovat základní školy, kde se liší počet strávených let podle kantonů od 4 do 6 let. Druhé a třetí etapy jsou povinné a trvají 9 let. Ve věku 16 let studenti, kteří chtějí pokračovat ve vzdělávání přecházejí na střední školu, která obvykle trvá 3 - 4 roky. Převážná většina studentů po ukončení středoškolského studia na druhém stupni získá diplom o ukončení studia nebo o odborné přípravě na této úrovni. Diplom poskytuje možnost vstupu na vysokou školu. Asi 25 % absolventů těchto škol nepokračuje v dalším studiu a přechází do pracovního procesu. Jsou to většinou studenti ze sociálně znevýhodněného prostředí a zahraniční migranti, kteří si tuto možnost zvolí bez ohledu na svůj prospěch. Švýcarsko nabízí široký výběr pro studenty na úrovni vyššího nebo terciárního vzdělávání. Odborné vzdělání se dělí do dvou kategorií. Na jedné straně, univerzity aplikovaných věd nabízí odborné vzdělávání na vysokoškolské úrovni, na druhé straně, vyšší odborné školy poskytují odborné nebo profesní kvalifikace.³⁵

3.1.18 Turecko

Turecký národní vzdělávací systém se skládá ze dvou hlavních částí: formální vzdělání a neformální vzdělání. Formální vzdělání je pravidelné vzdělávání jednotlivců v určité věkové skupině a ve školách. To zahrnuje preprimární vzdělávání, základní vzdělávání, střední vzdělávání a vysokoškolské instituce. Neformální vzdělání nabízí síť školicích středisek, které jsou pod dohledem ministerstva školství. Neformální vzdělávací služby mají za cíl naučit čtení, psaní a pomáhá pokračovat ve vzdělávání studentů na dokončení jejich neúplného vzdělání. Předškolní vzdělávání je dobrovolné pro děti ve věku 3 - 6 let. Účelem tohoto vzdělávání je zajistit fyzický, duševní a smyslový vývoj dětí. Děti by měly získat dobré návyky a připravit je na základní vzdělání. Předškolní vzdělávání probíhá v mateřských školách, mateřských školkách domovů, mateřských třídách v základních školách a v soukromých školkách. To vše pod dohledem ministerstva. Novým zákon z roku 1997 určuje osmileté povinné studium na základní škole, proti bývalému pětiletému. Základní vzdělávání ve veřejných školách je zdarma a povinné pro všechny děti ve věku 6 let. Tyto školy poskytují osm let nepřetržitého vzdělávání. Ve většině základních škol výuka cizích jazyků začíná od 4. třídy. Na většině základních škol děti nosí jednotné oblečení, aby se zabránilo jakékoli

³⁵ Švýcarský vzdělávací systém [online]. [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.swissworld.org/en/education/general_overview/the_swiss_education_system/>.

společensko třídním rozdílem mezi bohatými a chudými žáky. Po ukončení 8 let, úspěšní žáci získají diplom a mohou jít na střední školu. Sekundární vzdělávání zahrnuje všeobecné, odborné a technické školy (lycea), které poskytují čtyři roky vzdělávání. Tyto střední školy připravují studenty pro studium na vysokých školách. Některé střední školy včetně soukromých středních škol připravují studenty i v cizím jazyce. Odborné a technické vysoké školy poskytují specializované výuky s cílem přípravy kvalifikovaných pracovníků. Kromě běžných středních škol jsou zde i večerní střední školy, které obvykle bývají ve stejné budově. Večerní školy jsou navrženy tak, aby tyto školy mohli navštěvovat pracující občané. Většina vysokých škol jsou ve vlastnictví státu a poskytují bezplatné vzdělávání. Absolventi vysokých škol mohou navštěvovat univerzity, pokud složí přijímací zkoušky. Jako vysokoškolské instituce jsou považovány univerzity, fakulty, ústavy, vysokoškolské školy, konzervatoře, vyšší odborné vzdělávací školy, policejní a vojenské akademie a aplikace výzkumných center. Některé univerzity používají angličtinu, francouzštinu a němčinu jako vyučovací jazyk. Po čtyřletém studiu na vysoké škole mohou studenti získat bakalářský titul. Po získání bakalářského titulu je možné pokračovat ve studiu s cílem získat magisterský titul, jehož získání trvá další dva roky. Po magisterském titulu lze pokračovat další 4 roky, kdy po ukončení disertační práce je možnost získat doktorát.³⁶

3.1.19 Velká Británie

Oficiální název pro Velkou Británii je Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Spojené království tvoří 4 země: Anglie, Skotsko, Wales a Severní Irsko. V Anglii a Walesu probíhá předškolní výchova pro děti ve věku od 2 do 5 let. Povinná školní docházka v Anglii, Skotsku a Walesu je 11 letá od 5 do 16 let, v Severním Irsku je 12 letá od 4 do 16 let. Základní školu navštěvují žáci do 11 let. Potom přecházejí na střední školu typu všeobecné školy, gymnázia, moderní nebo technické školy. Základní vzdělávání se člení na 2 stupně: nižší od 5 do 7 let a vyšší od 7 do 11 let. Ve Skotsku základní škola je sedmiletá pro děti od 5 do 12 let. Střední vzdělávání začíná pro děti od 11 let a končí v 18 letech úplným středním vzděláním. Střední vzdělávání probíhá na výše zmíněných typech středních škol. Gymnázium poskytuje všeobecné vzdělání pro studenty 11 až 18 let. Střední technická škola poskytuje střední všeobecné vzdělání se zaměřením na technické obory, ekonomiku a zemědělství. Střední moderní škola je rovněž zaměřena na všeobecné vzdělání a je pro

³⁶ *Vzdělávací systém v Turecku* [online]. 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.allaboutturkey.com/education.htm>>.

žáky, kteří po ukončení studia ve věku 16 let nastupují do zaměstnání nebo do odborné přípravy. Všeobecná střední škola pro děti 11 až 18 let je zaměřena rovněž na všeobecné vzdělání a zajišťuje široký rozsah sekundárního vzdělání pro všechny studenty bez ohledu na jejich zájmy a schopnosti. V 16 letech si studenti zvolí, zda se chtějí připravovat na studium na vysokých školách nebo zda se začnou připravovat na přechod do zaměstnání v rámci dalšího vzdělávání v různých odborných kurzech. Vysokoškolské studium v Anglii a Skotsku probíhá na univerzitách, polytechnikách a vyšších školách. Univerzitní studium je třístupňové: 1. stupeň je 3 – 4 letý zakončený titulem bakalář, 2. stupeň trvá 1 – 2 roky a je zakončený titulem magistr a 3. stupeň trvá 2 – 3 roky a probíhá formou výzkumu. Polytechniky s vysokou úrovní odborné přípravy jsou v těsném spojení s praxí. Vyšší školy poskytují odbornou přípravu v bakalářském a magisterském studiu. Jsou schopné reagovat na změny v praxi. Na všech vysokých školách je požadované školné.³⁷

3.1.20 USA

V Americe neexistuje jeden národní školský systém, jelikož jednotlivé státy mají osobité modely školské soustavy s diferencovaným obsahem jednotlivých typů a stupňů škol. Školky jsou navštěvovány dětmi od třetího do šestého roku. V některých státech se ve školkách začíná se základy psaní, čtení, počítání, v jiných se sledují pouze obecné výchovné cíle. Za návštěvu školky se platí značně vysoký poplatek. Podle hustoty obyvatelstva se v jednotlivých základních školách vyučuje 4 – 6 roků a v některých řídko obydlených státech 8 let. Střední škola je organizačně přičleněna k základní škole a je nejmladším typem školy. Vyučování realizuje jeden učitel. V porovnání se základní školou se zde více uplatňuje pružnost výuky. Její funkce je často nahrazena nižším typem střední školy. Vyšší střední škola končí 12. třídou a končí závěrečnou zkouškou. Po jejím úspěšném ukončení absolvent obdrží závěrečný diplom. Cílem vyšší střední školy je prohloubit znalosti a dovednosti získané v základní a nižší střední škole a na tomto základě rozšířit všeobecné vzdělání a uplatnit při tom specializaci. Učební plán vyšší střední školy má povinné předměty (angličtina, matematika, sport, přírodní vědy a společenské vědy) a alternativní předměty, které rostou s věkem žáků. Jednotlivé vysoké školy vyžadují kredit z příslušného teoretického kurzu. Z tohoto důvodu volba kurzů předurčuje další studium a životní orientaci absolventa vyšší střední školy. Vysoce nadaní žáci mohou navštěvovat tzv. čestné kurzy, které jim umožňují

³⁷ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 152-155.

pokračovat ve studiu na vysoce kvalifikovaných College. V posledním 12. ročníku existují kurzy pro nadané studenty, jejich úspěšné absolvování patří k podmínkám, které vedou ke zkrácení studia na college. Přejechy mezi jednotlivými typy škol následují bezprostředně bez závěrečné a přijímací zkoušky. Vzdělávání na College a univerzitách koresponduje s prestiží dané vysoké školy. Po úspěšném ukončení střední školy se mohou studenti hlásit na veřejné (státní) Colleges, univerzity a vyšší odborné školy. Pro přijetí se vyžaduje vysoká úroveň znalostí. Platí při tom, že všichni studenti musí platit školné, bez ohledu na to, zda je daná instituce státní, nebo soukromá. Existují přitom stovky větších či menších škol v celých Spojených státech, které nabízejí bakalářské nebo čtyřleté, či víceleté vzdělávání. Kvalita veřejných státních univerzit se značně liší a některé si mohou vybírat z uchazečů o přijetí z těch nejlepších. Každý stát částečně prostřednictvím příjmů z daní finančně podporuje své veřejné univerzity, proto je výhodnější, když student navštěvuje univerzitu ve svém státě. Pro studenta z jiného státu je školné vyšší, protože jeho rodiče žijí a platí daně v jiném státě. Na pokrytí nákladů spojených se studiem mohou studenti žádat o grant, státní půjčku nebo jim je přiděleno stipendium. Vyšší odborné školy jsou obecně dvouleté a poskytují certifikované odborné vzdělání, ne však na úrovni univerzity. Mnohým studentům slouží jako příprava na univerzitu. Ti, kteří nebyli přijati na univerzitu, nebo si nemohou dovolit školné, se hlásí na tento druh školy, protože školné je zde mnohem nižší. Navíc umožňují poměrně flexibilní výuku, což vyhovuje pracujícím studentům, kteří bydlí u rodičů, pracují na poloviční nebo plný úvazek a školu navštěvují převážně po večerech nebo o víkendů.³⁸

3.1.21 Japonsko

Povinná školní docházka začíná dětem v Japonsku v šesti letech a trvá devět let. Nejprve děti navštěvují šestiletou základní školu. Po šesté třídě odcházejí na nižší tříletou střední školu. Po ukončení nižší střední školy začíná většina dětí přecházet na vyšší tříletou střední školu, která není ukončena žádnou závěrečnou zkouškou. Školní rok se skládá ze třech období a po skončení prvního a druhého období jsou krátké prázdniny a po skončení každého období žáci dostávají vysvědčení. Žáci, kteří nepřecházejí na vyšší střední školu, se vyučí nějakému řemeslu nebo jdou rovnou do zaměstnání. Ze střední školy odchází přibližně 35 % studentů na univerzity, 10 % na dvouleté college (především dívky), a 25 % absolventů střední školy získává odbornou

³⁸ *Školský systém USA* [online]. 2010, 8. 5. 2004 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://referaty.atlas.sk/odborne-humanitne/pedagogika/14487/?page=1>>.

kvalifikaci vyučením. Na základních školách a na většině středních škol dostávají děti vysvědčení. S nástupem na nižší střední školu nosí školní uniformu. Přestože to není povinné, většina dětí chodí stejně ostříhaná. Na základní škole děti ještě nenosí školní uniformu, mají jen stejné tašky na záda (děvčata červené a chlapci černé) a v některých školách jednotné oblečení na tělocvik. Školní uniformy oblékají až s nástupem na nižší střední školu. Přijímací zkoušky na university jsou písemné a skládají se z japonštiny, z angličtiny a z matematiky. Studium na vyšší střední škole je zcela podřízeno tomu, aby studenti přijímací zkoušky úspěšně zvládli.³⁹

3.1.22 Finsko

Předškolní výchova začíná v jeslích pro děti do 3 let a v mateřských školách pro děti do 6 let s celodenní nebo půldenní péčí. Mimo státní školství je zde zajímavá existence soukromých mateřských škol. Předškolní výchova je také realizována formou rodinné denní péče. Rodinná denní péče probíhá v domácnosti pečovatele, který se stará nejvýše o 4 děti předškolního věku a jedno dítě školního věku. Všechny základní školy jsou státní. Žáci jsou klasifikováni sedmibodovou stupnicí (nejhorší je stupeň 4 a nejlepší je stupeň 10). V 1. a 2. ročníku se neklasifikuje. Vzdělávání se člení na nižší stupeň (1. – 6. ročník) a vyšší stupeň (7. – 9. ročník). Střední všeobecně vzdělávací školy poskytují v tříletém studiu všeobecné vzdělání ukončené maturitou, která opravňuje ke studiu na vysoké škole. Odborné školy po absolvování tříletého studia nabízejí studentům střední odbornou kvalifikaci bez maturity. Druhou možností odborné přípravy mají žáci na odborném institutu, kde po 4 až 5 letech studiu získají úplné střední odborné vzdělání. Vysokoškolské vzdělání probíhá na univerzitách. Na neuniverzitních vysokých školách je studium ukončeno diplomem a je srovnatelné s bakalářským studiem na univerzitách. Nižší akademický stupeň se získá po třech letech studia a absolventi získávají takzvaný kandidátský diplom. Vyšší akademický stupeň se získá po 5 až 5,5 letech.⁴⁰

3.1.23 Austrálie

Australský vzdělávací systém tvoří 3 sektory: školy, odborné vzdělávání a výcvik, univerzity. Do škol patří 1 – 2 roky povinná docházka do školky a první stupeň, který trvá 6 – 7 roků. Následuje střední škola, která trvá 5 – 7 roků podle

³⁹ *Japonsko* [online]. [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.japonsko.tnet.cz/clanek_skolstvi.htm>.

⁴⁰ BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 68-71.

jednotlivých států. Povinná školní docházka trvá do 15 – 16 let. Po ukončení střední školy postupují studenti se zájmem o studium na některé odborné, vysoké školy nebo univerzity. Po ukončení střední školy žáci získávají maturitní vysvědčení. Po ukončení vysoké školy získávají certifikát o ukončení vzdělání. V Austrálii jsou vítáni zahraniční studenti, kteří společně s domácími studenty navštěvují vysoké školy. Jsou rovněž vysoké školy, na kterých studují pouze zahraniční studenti. Odborné vzdělávání a výcvik tvoří mezičlánek mezi středními školami a univerzitami, který trvá od 1 semestru až po kompletní 2 leté pomaturitní studium. Zde se studenti připravují na konkrétní povolání v podnikatelské oblasti, průmyslu, počítačové komunikaci, pohostinských službách, cestovním ruchu či turismu. Odborné vzdělávání a výcvik bývá soukromý i státní. Po ukončení studia je udělován certifikát, který je uznávaný a srovnatelný v mezinárodním standardu. Tyto odborné vzdělávací školy jsou podporovány vládou a jsou největšími provozovateli vysokoškolského vzdělávání v Austrálii. V poslední době popularita těchto studií stoupá i mezi zahraničními studenty. V současnosti je 39 státních a tři soukromé univerzity, na kterých studuje asi 128 tisíc zahraničních studentů. Australské univerzity nabízejí studium v mnoha profesních odborech nebo akademických disciplínách.⁴¹

3.1.24 Nový Zéland

Novozélandský vzdělávací systém vychází z britské podstaty a je velmi flexibilní. Umožňuje volný pohyb po celém území Nového Zélandu, neboť základní i střední školy a vzdělávací instituce třetího řádu (univerzity a bakalářské studium) spolupracují v rámci národního systému. Kvalifikace dosažená studiem na Zélandu je uznávána v ostatních anglicky mluvících zemích. To také znamená, že můžete začít studovat například v Kanadě či Austrálii a plynule pokračovat třeba právě na Novém Zélandu. Předškolní vzdělávání začíná od 3 let. Na základních školách začínají děti již od 5 let čemuž je studium samozřejmě přizpůsobeno a končí ve 13 letech, kdy žáci přecházejí na střední školu, což je obdoba našeho gymnázia. V patnácti letech se již studenti orientují na dosažení jedné z množství národních kvalifikací. Je zde možné získat národní kvalifikaci ve 2 stupních na školách, které si samy připravují osnovy i způsob výuky a kromě jazyků a matematiky zde nejsou povinné předměty. Naopak je možné se zde zaměřit například na umění nebo průmyslové obory. Studenti zde musí dosáhnout požadované minimální úrovně znalosti jazyka anglického nebo

⁴¹ *Australský vzdělávací systém* [online]. 2005 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ano.sk/pages/index.php?menu=146&page=226>>.

maorštinského a matematiky. Zbytek předmětů je na volbě školy a studentů, ale většinou se jedná o dalších 5 až 6 předmětů. Třetí stupeň začíná v 17 letech, kdy si studenti vybírají z pěti volitelných předmětů. Nový Zéland má osm národních univerzit nabízejících všechny stupně vysokoškolského i postgraduálního studia. Tyto univerzity mají k dispozici širokou škálu předmětů pro vzdělávací stupně v oborech vědních, přírodních, obchodních, ekonomických i uměleckých. Každá univerzita se pak zaměřuje na své specializované obory, jako jsou technické inženýrství, výpočetní technika, medicína nebo zemědělství. V zemi je v současné době 20 polytechnik a technologických institutů. Ty zajišťují vzdělání a praxi taktéž na úrovni 3. stupně a vycházejí z vysokoškolského studia nižšího stupně (naše Bc.). Kurzy kladou důraz zejména na praktické zkušenosti a jejich aplikaci do běžných profesních situací. Systém kvalifikace je vytvářen tak, aby studentům umožnil studovat a úspěšně zakončit studium na různých úrovních, odpovídajících jejich vysokoškolskému studiu a znalostem angličtiny. Studium ve specifických a odborných oborech (jako je zemědělství, umění a design, stavební a konstrukční inženýrství, obchod, námořnictví, lesnictví, věda a technologie, mediální studia nebo cestovní ruch a hotelnictví) je vyvíjeno za odborného dozoru a poradenství odborníků z daného odvětví. Účast těchto specialistů zajišťuje, že jsou kurzy maximálně přínosné pro reálnou praxi, jdou s dobou a jsou neustále inovovány. Výsledkem jsou absolventi s vysokou hodnotou na trhu práce, užiteční pro budoucího zaměstnavatele. Absolvování jakéhokoli oboru na těchto institucích má stejnou váhu a úroveň jako univerzitní vzdělání.⁴²

3.1.25 Mexiko

Základní vzdělání je povinné pro všechny děti v Mexiku od 6 do 14 let. Předškolní vzdělávání je dobrovolné a bezplatné pro děti od 3 do 6 let. Nižší sekundární vzdělávání je tříleté a je považováno za součást základního vzdělání a je také povinné. Po dokončení základního vzdělání mají studenti možnost pokračovat ve studiu na tříletém vyšším sekundárním vzdělávání. Tato fáze není povinná a má tři směry (obecné střední, technické odborné vzdělávání a technologické střední). Po dokončení středního vzdělání mohou studenti pokračovat ve studiu v některém z následujících vysokých škol:

- Vysoké školy (4-5 let vysoké školy a univerzity),
- Technické ústavy (3 roky programů ve strojírenství a řízení),

⁴² *Vzdělávací systém na Novém Zélandě* [online]. [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.g2.cz/edee/cestovani/vzdelavaci-system-na-novem-zelande-3041.html>>.

- Vzdělávací instituce (bakalářského stupně v oblasti vzdělávání),
- Technologické univerzity (2 roky programů pro přípravu studentů vyššího univerzitního technici).⁴³

3.1.26 Česká republika

V mateřských školách docházka není povinná, přesto jí navštěvuje 87 % dětí. Základní věková skupina dětí, které navštěvují mateřskou školku, je 3 - 6 let, přičemž ve zvláštních případech je možné přijmout i mladší děti (pro které obce obvykle zřizují jesle) a také děti nad 6 let, kterým byla školní docházka odložena na žádost rodičů. Podle zákona mohou obce od rodičů vybírat příspěvek na částečnou úhradu neinvestičních nákladů a to až do výše 30 % nákladů vynaložených na jedno dítě. Rodiče také přispívají na stravování. Mateřské školy zřizují obce, existuje však i několik soukromých a církevních mateřských škol. Minimální počet dětí ve třídě je 15 a maximální 20, který však bývá často překročen. Třídy jsou sestavovány podle věku dítěte. Délka povinné školní docházky je 9 let, což je shodné s délkou základní školy. Děti ve věku 6 - 15 let navštěvují základní školu. Jejím úkolem je poskytnout žákům základní všeobecné vzdělání. Žáci, jejichž rodiče o to požádají a kteří vyhovují podmínkám přijímacího řízení, mohou počínaje 6. nebo 8. třídou začít navštěvovat víceleté gymnázium. Základní školy jsou zřizovány obcemi. Základní škola má dva stupně: první stupeň se skládá z 1. - 5. ročníku a druhý stupeň tvoří 6. - 9. ročník. V malých obcích někdy existují v zájmu dostupnosti pouze základní školy s prvním stupněm. Vzdělání na základních školách je bezplatné. Na základních školách jsou školní pomůcky zdarma. Kromě povinných předmětů mohou být zavedeny i volitelné předměty, a to od 7. ročníku. V 8. a 9. ročníku je jejich zavedení povinné. Střední školy navštěvují žáci ve věkovém rozmezí většinou 15 - 18 let. Úloha středních škol je dvojí: připravit žáky pro výkon povolání a v dalších oblastech života nebo připravit žáky pro další studium na vyšší úrovni. Střední školy jsou členěny (gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště). Studium na gymnáziu je ukončeno maturitní zkouškou. Její úspěšné složení znamená pro žáka dosažení úplného středního vzdělání. V rámci všeobecného vzdělávání gymnázia nabízejí 12 studijních zaměření (např. humanitní, přírodovědné, matematické, jazykové). Všeobecné zaměření však převažuje. Gymnázia mohou být veřejná, soukromá i církevní. Na veřejných gymnáziích je vzdělání bezplatné, školné mohou vybírat školy soukromé a církevní. Vedle tradičních čtyřletých

⁴³ *Mexický vzdělávací systém* [online]. 2010 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.justlanded.com/english/Mexico/Mexico-Guide/Education/Introduction>>.

gymnázií, do nichž žáci přicházejí po skončení základní školy, existují i víceletá gymnázia s cílem poskytnout žákům s vyššími intelektuálními schopnostmi náročnější vzdělání již v průběhu povinné školní docházky. Existují tak šestileté a osmileté gymnázia, které obvykle vyučují některé předměty v cizím jazyce. Střední odborná škola má většinou čtyřleté obory. Studium se ukončuje maturitní zkouškou a dosahuje se tak úplné střední odborné vzdělání. Malá část odborů poskytuje v tříletém oboru ukončeném závěrečnou zkouškou střední vzdělání. Střední odborné učiliště poskytuje především odbornou přípravu pro kvalifikované povolání a je ukončeno závěrečnou zkouškou. Žák získává v převažující tříleté, případně dvouleté přípravě střední vzdělání. Školy tohoto typu připravují žáky také v průběhu čtyřletého studia, které je ukončeno maturitní zkouškou. Tito žáci tedy dosáhnou úplné střední odborné vzdělání. Žáci, kteří získali střední vzdělání, mohou v dvouletém nástavbovém studiu získat úplné střední odborné vzdělání, které jim otevírá cestu k terciárnímu vzdělávání. Nástavbové studium organizují střední odborná učiliště i střední odborné školy. Významnou změnu představuje i vznik soukromých a církevních škol na této úrovni.

Vyšší odborné školy poskytují vyšší odborné vzdělání. Existují většinou při SOŠ a většinou s nimi tvoří jeden právní subjekt. Samostatně působí jen asi čtvrtina z vyšších odborných škol. Cílem těchto škol je poskytnout studentům odbornou kvalifikaci na terciární úrovni pro výkon náročných odborných činností nebo také prohloubení si dosažené kvalifikace. Ke studiu na těchto školách se přijímají žáci, kteří získali úplné střední vzdělání nebo úplné střední odborné vzdělání. Vyšší odborné školy nabízejí vzdělávací programy v délce 2 - 3,5 roku. Studium může být organizováno jako denní nebo při zaměstnání. Podstatnou složkou tohoto typu studia je praktická příprava v oboru, která může trvat až 1 rok a během níž studenti pracují na práci nebo projektu, který společně hodnotí škola a daný podnik či instituce. Metody výuky jsou bližší vysoké škole. Studium se ukončuje odbornou zkouškou, která se skládá z teoretické a odborné části, zkoušky z cizího jazyka, z absolventských prací a její obhajoby. Po úspěšném dokončení vyšší odborné školy získá absolvent označení diplomovaný specialista. Vysoké školy se dělí na dva typy - vysokoškolské instituce, které poskytují všechny studijní programy a neuniverzitní, které poskytují převážně programy bakalářské. Ve spolupráci s vysokými školami se začínají realizovat bakalářské programy i na vyšších odborných školách. Toto vzdělání se pak označuje jako neuniverzitní terciární vzdělávání. Většina tehdejších státních škol získala statut

veřejných vysokých škol, které jsou univerzitního typu a mohou být zřízeny nebo zrušeny jen zákonem.

Soukromé vysoké školy mohou působit pouze jako právnické osoby a to po schválení Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy na základě kladného vyjádření Akreditační komise. Zahraniční studenti, kteří přicházejí studovat na základě mezinárodních dohod, studují za stejných podmínek jako čeští studenti. Pro ty, kteří studují v cizím jazyce, stanoví poplatky příslušná vysoká škola. Soukromé vysoké školy si stanoví poplatky svým vnitřním předpisem.⁴⁴

3.1.27 Maďarsko

Předškolní výchova je povinná a začíná od 5 let a pro děti mladší 3 let jsou k dispozici jesle. Základní školu navštěvují děti ve věku od 6 do 14 let. Po prvních čtyřech letech základní školy mohou žáci pokračovat buď na vyšším stupni této školy, nebo v odpovídajících ročnících gymnázia. Známkování je obráceně než u nás. Výborně (5) a nedostatečně (1). Střední školu navštěvují studenti ve věku 14 až 18 let. Po ukončení základního vzdělávání jsou k dispozici následující formy škol: gymnázium (4 roky), střední odborná škola (4 – 5 let) a odborná škola (5 let). Terciární vzdělávací instituce zahrnují veřejné, soukromé církevní vysoké školy a college, které jsou akreditovány a formálně uznávány státem. Jsou specializované a organizují kurzy ve své konkrétní specializaci. Škála institucí terciárního vzdělávání zahrnuje neuniverzitní instituce, instituce na univerzitní úrovni a některé instituce poskytující kurzy vyšší odborné přípravy. Maďarsko se zapojilo do boloňského procesu sjednocování vzdělávacích systémů, je tedy možné získat následující akademické hodnosti: odborník, bakalář, magistr a doktor.⁴⁵

3.1.28 Polsko

Vzdělávání v Polsku je povinné až do 18 let. Povinná školní docházka začíná v průběhu kalendářního roku, ve kterém dítě dosáhne 7 let a trvá až do ukončení studia na střední škole. Celkový počet let primárního a sekundárního vzdělávání je 12 nebo 13 let a je ukončeno na střední škole maturitou.

⁴⁴ *Česká republika* [online]. [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.modernaskola.sk/rs,c167/-Ceska-republika>>.

⁴⁵ *Maďarsko* [online]. Praha: Euroskop, 2010 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/483/sekce/vzdelavani/>>.

Základní škola je rozdělena do dvou fází. První fáze je 1. až 3. ročník a je vedena pod názvem integrovaná výuka navržená tak, aby byl hladký přechod z první fáze do druhé, která zahrnuje 4. až 6. třídu. Výuka je uspořádána podle těchto předmětů polský jazyk, dějepis a občanská výchova, moderní cizí jazyk, matematika, přírodní vědy, hudba, umění, technologie, počítačové vědy, tělesná výchova, náboženství nebo etika. V rámci reformy v roce 1999 byla vytvořena tříletá gymnázia jako nižší stupeň střední školy, která jsou považována jako poslední fáze všeobecného povinného vzdělávání od 13 do 16 let. Vyšší sekundární vzdělání žáků probíhá mezi 16 až 20 rokem. Základní odborné školy jsou dvouleté. Po absolvování obdrží žáci diplom dokládající odbornou kvalifikaci na ukončení studia a je možné dále pokračovat ve studiu na dvouletém doplňujícím lyceu nebo tříletém doplňujícím technickém oboru. V roce 2002/2003 bylo 395 vysokoškolských institucí (včetně armády, vnitra a církevní zařízení), z nichž 125 byly státní a 270 nestátních institucí. Instituce vysokoškolského vzdělávání jsou zaměřeny na výuku studentů na odborné či magisterské studium na úrovni a přípravu na začátek jejich profesionální kariéry. V akademických institucích je prováděn vědecký výzkum. Vývoj a šíření národní kultury je také obsažen ve vysokoškolských institucích ve spolupráce s místními komunitami na přípravu studentů pro společenský život. Školy vyššího vzdělávání mohou nabídnout jednotné magisterské studium, vyšší odborné studium, stejně jako doplňkové magisterské studium. To může také nabídnout postgraduální kurzy, doktorské studium. Pro přijetí na vysokou školu musí být doloženo maturitním vysvědčením a musí projít přijímacím pohovorem. Pro vyšší počet mladých studentů existuje systém finanční podpory ze státního rozpočtu. Studenti na státních vysokých školách mohou získat sociální dávky, příspěvky na bydlení, speciální granty pro zdravotně postižené, pro vědecké úspěchy a příspěvky na stravování. Školy vysokoškolského vzdělávání mají právo udělovat tyto profesní označení: magister - titul pro absolventy magisterského studia z humanitních předmětů, přírodních věd, fyziky, chemie, ekonomie, společenských věd a práva, jakož i lékařských věd (kromě těchto oblastí: vzdělávání lékařů, zubních lékařů, zdravotní sestry a porodní asistentky).⁴⁶

3.1.29 Korea

Již ve školce se děti začínají učit první předměty jako psaní nebo dokonce i angličtinu. V Koreji funguje mnoho soukromých školek, z nichž je každá

⁴⁶ *Vzdělávací systém v Polsku* [online]. 2005 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.london.polemb.net/index.php?document=57>>.

specializovaná na výuku jiných předmětů a k tomu má odpovídající vybavení. Angličtina tam není až takovou raritou a vyučuje se v každé lepší školce. Některé školky vyučují i bruslení a mají vlastní kluziště, jiné zase nabízejí hodiny plavání a mají tedy i vlastní bazén. Kromě školky dostávají tyto malé děti i doplňkové vzdělání už od útlého dětství chodí na různé kroužky a doučování, nejběžnější jsou čínština, angličtina, gymnastika, taekwondo, klavír či jiné hudební nástroje, kreslení. V tomto směru je Korea jednou z nejrozvinutějších zemí na světě. Základní škola je od 6 do 11 let. Druhý stupeň tři roky, střední další tři roky a vysoká škola 4 roky. Děti tráví ve škole celý den od rána do večera a učí se i pozdě v noci. I když výuka končí již odpoledne, domů přicházejí až večer, protože chodí na různé doučovací kroužky. Po absolvování základní a střední školy následuje jeden z nejdůležitějších úkolů jejich života a to přijetí na vysokou školu. Vysoké školy si mohou vybrat, zda budou vybírat studenty na základě vstupních testů, výsledků ze střední školy nebo budou brát v úvahu obojí. Angličtina je pro korejské studenty jeden z nejtvrděších oříšků. Přesto, že ji studují od dětství, jen málo z nich se anglicky domluví. Vzhledem k velkému počtu uchazečů a obrovskou konkurenci musí mnozí z nich opakovat přijímací řízení opět za rok. Po přijetí na vysokou školu přichází období relativního uvolnění. Technické vybavení vysokých škol je nesrovnatelně vyšší oproti našim školám. Kromě velkého počtu školních povinností si studenti začínají během studia hledat práci, což bývá podobným problémem jako se dostat na vysokou školu. Pro studenty ze zahraničí nabízejí korejské univerzity kromě zmiňovaného vybavení i množství předmětů v angličtině a kurzy korejštiny. S cílem podpořit mezinárodní výměnu studentů a zviditelnit se poskytuje korejská vláda množství štědrých stipendií. Cesta na vysokou školu v Koreji začíná již velmi brzy. Rodiče se už od útlého dětství snaží připravovat své děti na vysokou školu. Přijetí na vysokou školu je tam prioritou číslo jedna. Touha korejských rodičů, aby se dostaly jejich děti na vysokou školu je až posedlostí, za kterou jsou ochotni utratit obrovské množství finančních prostředků.⁴⁷

3.1.30 Slovensko

Celý vzdělávací systém na Slovensku prochází rozsáhlými reformami. Hlavními tématy jsou decentralizace, reforma maturitních zkoušek a financování. Reforma by měla přinést na Slovensku zlepšení kvality, finanční situace a uznávání závěrečných zkoušek. Předškolní vzdělávání je pro děti do 6 let. Základní vzdělávání žáků se

⁴⁷ *Život v Jižní Koreji (vzdělávací systém)* [online]. 2010, 10. 9. 2005 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.pramen.info/c/233/zivot-v-juznej-korei--vzdelavaci-system-.htm>>.

odehrává na základních školách, které děti navštěvují od 6 let a je povinné. Sekundární vzdělávání studenti absolvují buď na gymnáziu, na střední škole nebo ve středních odborných učilištích. Na odborných učilištích nebo odborných školách studenti absolvují praxi ve školách a na příslušných pracovištích. Po obdržení maturitního vysvědčení se zájemci mohou hlásit na vysokou školu. Vysoké školy jsou univerzity nebo vysoké školy neuniverzitního typu. Po ukončení těchto škol dostávají studenti příslušné diplomy.⁴⁸

⁴⁸ *Slovensko* [online]. Praha: Euroskop, 2010 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/451/sekce/vzdelavani/>>.

4 VÝDAJE NA VZDĚLÁNÍ V ZEMÍCH OECD

Financování vzdělávání a vzdělávacích služeb jsou vnímány ve třech dimenzích:⁴⁹

- ❖ **kdo finanční prostředky poskytuje** – jedná se o zdroj financování vzdělávacího zboží a služeb,
- ❖ **co je poskytováno** – zboží a služby poskytované (vzdělávacím institucím nebo mimo ně) nebo spotřebované,
- ❖ **komu jsou zboží a služby poskytovány, případně kým jsou spotřebovávány** – zda jsou poskytovány vzdělávacím institucím nebo mimo ně, případně jsou spotřebovány těmito institucemi nebo někým jiným.

Zdroje finančních prostředků můžeme rozdělit také do třech dimenzí:⁵⁰

- ❖ **výdaje z veřejných zdrojů a od mezinárodních agentur nebo fondů,**
- ❖ **výdaje domácností a dalších soukromých subjektů,**
- ❖ **soukromé výdaje na vzdělávání, které pocházejí z veřejných dotací** (např. výdaje na dopravu do školy, které jsou dotovány státem, příspěvky na ubytování studentů ve školských ubytovacích zařízeních apod.).

Mezi zboží a služby související se vzděláním řadíme:⁵¹

- ❖ **výdaje na vlastní vzdělávání**, tedy výdaje, které přímo souvisejí s výukou a vzděláváním dětí, žáků a studentů – jedná se o výdaje na platy učitelů a jejich profesní vzdělávání, údržbu, provoz a případnou výstavbu budov škol, učební pomůcky a materiály, učebnice, poplatky mimo školu související se vzděláváním v programu formálního vzdělávání a administrativní zajištění chodu školy,
- ❖ **výdaje na výzkum a vývoj** zahrnují výdaje na výzkum a vývoj realizovaný pouze prostřednictvím vzdělávacích institucí – obvykle se realizuje pouze na vysokých školách,

⁴⁹ KLEŇHOVÁ, M. *Ekonomické indikátory ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2009. s. 10.

⁵⁰ KLEŇHOVÁ, M. *Ekonomické indikátory ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2009. s. 10.

⁵¹ KLEŇHOVÁ, M. *Ekonomické indikátory ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2009. s. 10-11.

- ❖ **výdaje na školské služby jiného charakteru, než je vlastní vzdělávání** – zahrnují výdaje související s životními náklady dětí, žáků a studentů a výdaje na služby poskytované vzdělávacími institucemi široké veřejnosti.

Do výdajů na vzdělávání tedy zahrnujeme výdaje vzdělávacích institucí určené na zboží a služby spojené se vzděláváním.⁵²

- ❖ **vzdělávání a vzdělávací služby**

- a) vlastní vzdělávání (náklady na učitele), včetně výdajů na učitele v univerzitních nemocnicích, kteří se věnují vzdělávání mediků (ostatní výdaje těchto nemocnic se ale do výdajů na vzdělávání nezapočítávají),
- b) vzdělávací pomůcky poskytované vzdělávací institucí (knihy, sešity),
- a) praktická příprava učňů a dalších žáků v programech, které jsou založeny jak na praktické přípravě, tak na teoretické výuce ve škole (započítávají se pouze náklady na platy pedagogů, vybavení a pomůcky, nezapočítávají se náklady na odměny a platy učňů),
- d) administrativa,
- e) kapitálové výdaje a výdaje na provoz,
- f) speciální vzdělávací potřeby a poradenství.

- ❖ **výzkum a vývoj**

- a) pedagogický výzkum a kurikulární výzkum,
- b) výzkum a vývoj na vysokých školách (výdaje se zahrnují bez ohledu na to, zda se jedná o veřejné výdaje nebo finanční zdroje pocházející z grantových agentur, případně od sponzorů), zahrnut je i výzkum a vývoj ve všech výzkumných institucích, které fungují pod přímou kontrolou vysokých škol.

- ❖ **služby spojené se vzděláváním (mimo vlastní vzdělávání)**

- a) bezplatná doprava žáků a studentů (ať už formou „školních autobusů“, nebo formou zlevněných jízdenek určených na dopravu do školy), školní stravování, ubytování, zdravotnické služby (nezahrnují se péče o děti a žáky mimo vyučování),
- b) služby pro veřejnost realizované vzdělávacími institucemi (muzea, rozhlasové a televizní vysílání, sport, kulturní programy).

⁵² KLEŇHOVÁ, M. *Ekonomické indikátory ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2009. s. 12-13.

Finanční prostředky na vzdělávání pocházejí z následujících zdrojů:⁵³

- ❖ **veřejné zdroje,**
- ❖ **soukromé zdroje,**
- ❖ **finanční prostředky pocházející z mezinárodních agentur a dalších zahraničních zdrojů.**

Z těchto zdrojů se finanční prostředky ještě dělí na tři druhy výdajů:⁵⁴

- ❖ **přímé výdaje na vzdělávání,**
- ❖ **transfery žákům a studentům nebo domácnostem a dalším soukromým subjektům,**
- ❖ **výdaje domácností na vzdělávání mimo vzdělávací instituce.**

Veřejné výdaje na vzdělávání jsou výdaje veřejné správy na všech úrovních. Výdaje, které nejsou přímo určeny na vzdělávání (kultura, sport, výdaje na aktivity mládeže), se do výdajů na vzdělávání nezapočítávají, i když mají charakter služeb poskytovaných vzdělávacími institucemi. Do výdajů na vzdělávání se započítávají i výdaje jiných ministerstev, než jsou ministerstva zabývající se školstvím, pokud mají charakter výdajů na vzdělávání a služby spojené se vzděláváním. Do veřejných výdajů se zahrnují nejen výdaje ministerstev, ale i výdaje krajů, obcí a dobrovolných svazků obcí. Dále i výdaje na vlastní úřady, které zabezpečují řízení školství. Soukromé výdaje na vzdělávání zahrnují výdaje ze zdrojů soukromých subjektů (platby školám, výdaje na učebnice a učební materiály, školní stravování, ubytování ve školních zařízeních). Zdroje soukromých výdajů se dělí podle poskytovatelů na výdaje domácností (žáků a jejich rodin) a na výdaje ostatních soukromých subjektů (ziskové, neziskové a církevní organizace, zaměstnavatelé a asociace).⁵⁵

Jednotlivé státy, včetně soukromého sektoru, věnují na vzdělávání množství financí, jednak podle bohatosti státu nebo jaký význam přisuzují vzdělávání. Mezinárodně uznávaný ukazatel je nejčastěji používán podíl HDP věnovaný na vzdělávání. V České republice je tento ukazatel pod hodnotou mezinárodního průměru (v roce 2001 4,6 % HDP). K výraznějšímu poklesu veřejných výdajů na vzdělávání

⁵³ KLEŇHOVÁ, M. *Ekonomické indikátory ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2009. s. 13.

⁵⁴ KLEŇHOVÁ, M. *Ekonomické indikátory ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2009. s. 13.

⁵⁵ KLEŇHOVÁ, M. *Ekonomické indikátory ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2009. s. 13-14.

došlo zejména po roce 1997 v důsledku přijetí tzv. balíků úsporných opatření, jimiž vláda omezila výdaje státního rozpočtu, mimo jiné i na oblast vzdělávání. Tyto nižší výdaje na vzdělávání jsou rovněž ovlivněny menší finanční účastí českého soukromého sektoru a jednak nižší účastí sociálních partnerů (oblast středního a odborného vzdělávání).⁵⁶

Relativní míru blahobytu v jednotlivých zemích lze vyjádřit rovněž prostřednictvím ročních výdajů na vzdělávání jednoho žáka vzhledem k HDP na hlavu v dané zemi. Vyšší vzdělávání žáků se projevuje vyššími finančními náklady. Zatímco výdaje na žáka v nižších úrovních vzdělání mohou být posuzovány jako zdroje věnované na mladé lidi, ve vyšších úrovních vzdělávacího systému je tento ukazatel ovlivněn kombinací úrovně národního důchodu, výdajů a účasti na vzdělávání. V roce 2001 dosahovaly výdaje na vzdělávání jednoho žáka v České republice zhruba průměrné mezinárodní úrovně pouze v předškolním vzdělávání a na 2. stupni základních škol. Výdaje na žáka 1. stupně základní školy a studentů v terciárních stupních v České republice byly mezinárodně podprůměrné.⁵⁷

„Ještě v roce 2000 mělo ministerstvo školství k dispozici kolem 71 miliard korun, z toho pro regionální školství bylo určeno 53 miliardy. Státní rozpočet na rok 2001 počítal pro školství s částkou 134 miliard, regionální školství by z nich mělo získat 84 miliardy. Porovnání výdajů na vzdělávání s celkovou výší HDP však přináší trochu jiný pohled. Zjednodušeně řečeno, jde o to, jakou část ze svého bohatství stát investuje do vzdělávání, jaký význam mu přisuzuje ve srovnání s ostatními rezorty. V roce 2006 vydávala Česká republika na vzdělávání 4,6 % HDP. Podle údajů Organizace pro mezinárodní spolupráci a rozvoj ve stejné době vynaložily státy OECD na vzdělávání v průměru 6,1 % HDP, například Dánsko, Spojené státy americké či Korea dokonce 7 % a více. Česká republika podle návrhu státního rozpočtu na rok 2009 vydá na vzdělávání 3,3 % svého HDP. Jestliže odečteme peníze z evropských fondů, bude podíl kapitoly školství na HDP představovat pouhých 3 %. Ukazuje se, že HDP roste rychleji než výdaje na vzdělávání. Stát tak má sice k dispozici více prostředků, vzdělávání však evidentně není jeho prioritou. Přitom ministerstvo školství bude muset v příštím roce řešit řadu závažných problémů, aby zabezpečilo fungování škol a školských zařízení. Podařilo se mu sice zajistit nárůst platů zaměstnanců regionálního školství, velkým

⁵⁶ MATĚJŮ, P., STRAKOVÁ, J. *(Ne)rovné šance na vzdělání - vzdělanostní nerovnosti v České republice*. 1. vyd. Praha : Academia, 2006. s. 92-93.

⁵⁷ MATĚJŮ, P., STRAKOVÁ, J. *(Ne)rovné šance na vzdělání - vzdělanostní nerovnosti v České republice*. 1. vyd. Praha : Academia, 2006. s. 93.

oříškem však budou tzv. ostatní běžné výdaje. Zdaleka nejde jen o absolutní nedostatek peněz na učebnice a učební pomůcky, ale především o soukromé a církevní školy. Navíc se neví, jaký dopad bude mít rozhodnutí o snížení sazby zdravotního pojištění o 1 %, díky němuž přišel rozpočet školství o 700 milionů korun. Všichni víme, že investice do vzdělávání napomáhají dalšímu ekonomickému rozvoji celé země.⁵⁸

Vyspělé země dávají na vzdělávání v průměru 6,1 % svého HDP. Česká republika v roce 2006 dala na vzdělávání jen 4,8 % HDP. Vyplynulo to z mezinárodního srovnání zemí Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, které zveřejnilo ministerstvo školství. Data, která byla zveřejněna, se vztahují ke školnímu roku 2006/2007 a finanční údaje pak k roku 2006. Česká republika od roku 2000 do roku 2006 navýšila výdaje na vzdělávání o 37 %, na žáka pak dokonce o 52 %, přesto nadále zaostává za zeměmi OECD. Země OECD stále zvyšují své výdaje na vzdělání. Přední příčku Česká republika zaujímá v počtu lidí, kteří dosáhli alespoň vyšší sekundární vzdělání, ale vyrovná se zemím OECD i v počtu lidí, kteří přecházejí z vyššího sekundárního vzdělání do terciárního. V roce 2007 přešlo celkem 54 % maturantů na vysoké školy, v zemích OECD to bylo 56 %. Méně pozitivně se však dají hodnotit data týkající se ekonomických výnosů ze vzdělávání, rozdílů v příjmech mezi muži a ženami a samozřejmě samotného financování školství. Velké rozdíly jsou mezi využíváním běžných výdajů na vzdělávání. V zemích OECD tvoří běžné výdaje 92 % výdajů na primární, sekundární a postsekundární neterciární vzdělávání, přičemž z toho se 80 % vydává na platy a v České republice se na platy vydává pouze 61 % z celkových výdajů, které tvoří 91 %.⁵⁹

Vlády zemí OECD mají se vzdělávacími systémy velké ambice. Přály by si, aby narůstal jejich objem i kvalita. Co se týče objemu, po desetiletí trvající rozmach účasti na vzdělávání i nárůst počtu absolventů nadále pokračuje. Poté, co ve většině zemí OECD už došlo prakticky k plné míře účasti na vyšším sekundárním vzdělávání, dochází v poslední době k největšímu pokroku v sektoru terciárního vzdělávání.

„Ekonomická návratnost vzdělání je hlavním faktorem při rozhodování o tom, zda investovat čas a peníze do vzdělání po ukončení povinné školní docházky. Veřejné investice do vzdělávání zahrnují jak přímé výdaje (platy učitelů, investiční výdaje, výdaje na učebnice a učební pomůcky), tak transfery z veřejného do soukromého sektoru (veřejné subvence domácnostem v podobě stipendií a další granty soukromým

⁵⁸ KLEŇHOVÁ, M. Podíl HDP na vzdělávání se sníží na pouhá tři procenta. *Školství*, 26. 11. 2008, roč. 16, č. 37, s. 1.

⁵⁹ Výdaje na vzdělávání u nás a v zemích OECD. *Školství*, 16. 9. 2009, roč. 17, č. 27, s. 2.

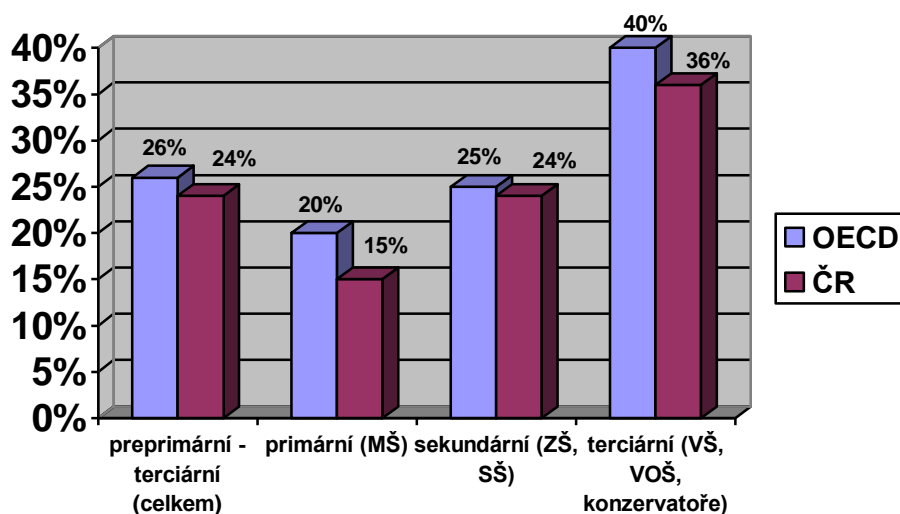
subjektům určené na vzdělávání). Veřejné investice zároveň zahrnují ušlé příjmy z daní z příjmů, které unikly studentům tím, že studovali. Mezi veřejné benefity patří následné daně vyšších výdělků, příspěvky do systému sociálního zabezpečení a nižší potřeba sociálních příspěvků v případě osob s vyšším stupněm dosaženého vzdělání.⁶⁰

„Objem výdajů, které země věnují do vzdělání, je částečně závislý na národních zdrojích, nicméně vzájemná závislost mezi výdaji na jednoho studenta a HDP na obyvatele je zřetelnější na primární a sekundární úrovni než na úrovni terciární. Celkové výdaje se v posledním desetiletí zvýšily, přičemž ve více než polovině zemí rostly rychleji než HDP. Na všech úrovních pod úrovní terciárního to vedlo k prudkému nárůstu výdajů na jednoho studenta, avšak na terciární úrovni nadržel nárůst vždy krok s růstem počtu studentů a výdaje na studenta proto v jedné třetině zemí OECD a partnerských zemí klesly. Výdaje na vzdělávání nadále představují velkou část veřejných prostředků. Jejich podíl na veřejných rozpočtech je však různý a pohybuje se od méně než 10 % v Itálii, Japonsku a Německu až po 22 % v Mexiku. Vzhledem k tlakům směřujícím k nalezení alternativních zdrojů pro financování vzdělávání rostou ve většině zemí ze soukromých zdrojů rychleji než výdaje veřejné. V průměru sice 85 % celkových výdajů na vzdělávání pochází z veřejných zdrojů, avšak tento podíl je v některých zemích výrazně nižší u terciárního vzdělávání. Většinu prostředků pro tento stupeň dnes v Austrálii, Japonsku, Kanadě, Koreji, Spojených státech a v partnerských zemích Chile a Izraeli zajišťují soukromé zdroje.“⁶¹

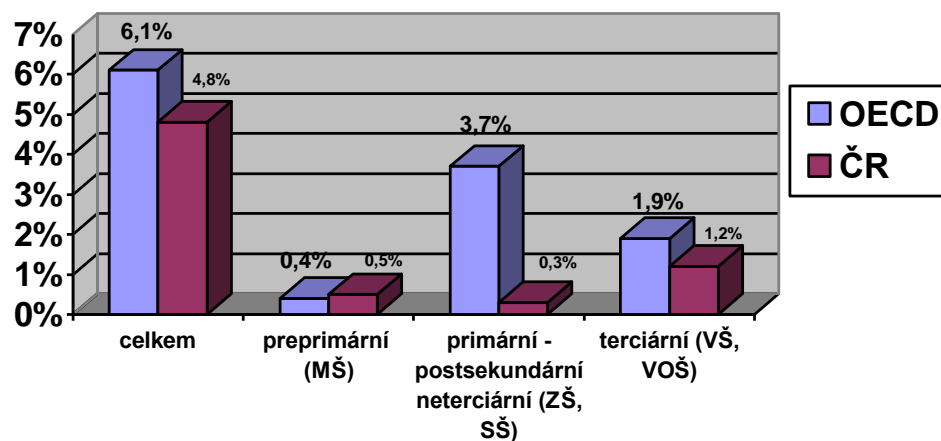
⁶⁰ ŠŤASTNOVÁ, P. Vlivy na investice do vzdělávání v zemích OECD. *Školství*, 9. 12. 2009, roč. 17, č. 39 s. 10.

⁶¹ *Stručný pohled na školství 2009 - ukazatele OECD* [online]. 2009 [cit. 20. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/dataoecd/42/27/43638485.pdf>>.

Graf č. 1 – Výdaje na studenta (2006)⁶²

Graf č. 2 – Výdaje na vzdělávání jak podíl HDP (2006)⁶³

⁶² České školství v mezinárodním srovnání 2009 [online]. Praha: MŠMT, 2006, 8. 9. 2009 [20. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/pro-novinare/ceske-skolstvi-v-mezinarodnim-srovnani-2>>.

⁶³ České školství v mezinárodním srovnání 2009 [online]. Praha: MŠMT, 2006, 8. 9. 2009 [20. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/pro-novinare/ceske-skolstvi-v-mezinarodnim-srovnani-2>>.

5 ZLEPŠENÍ VZDĚLANOSTI V ZEMÍCH OECD

Zlepšené vzdělání přispívá ke státnímu celkovému blahobytu, pomáhá k tomu, aby zvedlo produktivitu práce a technologický pokrok, a tím posiluje ekonomický růst. Dlouhodobý dopad v OECD oblastech jednoho dodatečného roku vzdělání je odhadnut zvýšit ekonomický výstup mezi 3 % a 6 %.⁶⁴

Vzdělání je základním předpokladem, který patří k rozvoji člověka. Ve většině zemí je však vzdělání pro mnoho lidí nedosažitelné. V některých rozvojových zemích nejsou potřebné finance a ani odborníci na vybudování kvalitního školství. Státy, které jsou nejrozvinutější, znásobují své bohatství, protože investují do vzdělání. Podstatným problémem je dlouhodobá udržitelnost přístupného a bezplatného základního vzdělání a také situace na trhu práce, především ve vytváření pracovních míst pro mladé vzdělané lidi, kdy jejich možnosti na uplatnění jsou nedostatečné.

Nedostatky vzdělání mohou být různé (nepříznivé kulturní prostředí, probíhající ozbrojený konflikt nebo nedostatek peněz), ale výsledkem je vždy prohlubující se ekonomické zaostávání země. K překonání zaostalosti nejchudších zemí je zajištění gramotnosti a úplného základního vzdělání pro obyvatele. V roce 2000 nemělo možnost pravidelně navštěvovat školu přes 115 miliónů dětí ve školním věku. Do roku 2005 se podařilo snížit tento počet na 72 miliónů. Většina z nich žila v rozvojových zemích a 57 % tvořily dívky. Cílem programu OSN, které se nazývalo „Vzdělání pro všechny“, a jedním z Rozvojových cílů tisíciletí se stala dostupnost základní školní docházky pro všechny děti do roku 2015. Dalším cílem je odstranění nerovnosti v přístupu ke vzdělání mezi muži a ženami (zejména v Africe a jižní Asii, kde dívky výrazně zaostávají za gramotností chlapců). Jedním z úkolů Rozvojových cílů tisíciletí bylo odstranit nepoměr pohlaví na základním a středním stupni vzdělávání do roku 2005, ale to se bohužel nepodařilo. Zřejmě se to nepodaří ani do roku 2015.

Obrovskou překážkou v rozšiřování vzdělání v rozvojových zemích představuje nedostatek finančních prostředků ve státním rozpočtu. Většina rozvojových zemí je značně zadlužena nebo velkou část příjmů dávají na zbrojení nebo na lukrativní zakázky. Proto tyto země nejsou schopny dávat větší částky na vzdělání a obyvatele jsou tedy nuceni si i na základní vzdělání doplácet z rodinného rozpočtu. Díky nedostatku finančních prostředků na platy učitelů vzniká nedostatek zkušených

⁶⁴ *Rostoucí úroveň vzdělání v zemích OECD* [online]. Paříž: OECD, 2004 [cit. 20. března 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/document/31/0,2340,en_2649_201185_33710751_1_1_1_1,00.html>.

pedagogů, a proto jsou místa pro učitele obsazována nekvalifikovanými lidmi. Nedostatek kvalitních a dostupných škol, placená docházka a velká chudoba většiny rodin v rozvojových zemích vede k tomu, že děti jsou nuceni místo školy chodit do práce. Podle Mezinárodní organizace práce na světě pracuje více než 200 miliónů dětí a z toho 165 miliónů ve věku mezi 5 a 14 lety. Vzdělání je tak základním předpokladem pro zlepšení životní úrovně lidí a k zajištění udržitelného rozvoje země.

Pro úspěšné splnění programu OSN „Vzdělání pro všechny“ je nezbytné zajistit větší objem finančních prostředků do školství, zajistit bezplatnost alespoň základního vzdělání a zlepšit úroveň vzdělávání učitelů. Rodiče musejí být motivováni, aby své děti posílaly do škol, a tím se zvyšovala úroveň vzdělání obyvatelstva. Je zapotřebí, aby se poskytovala materiální pomoc chudým rodinám (bezplatné poskytování školních pomůcek nebo vydávání bezplatných obědů).⁶⁵

⁶⁵ HORKÝ, O. *Vzdělání* [online]. 2007, 22. 12. 2008 [cit. 20. března 2010]. Dostupný z WWW:<http://www.rozvojovka.cz/vzdelani_226_16.htm>.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo porovnat výdaje na vzdělávání v zemích OECD s výdaji v České republice. OECD je světová organizace, která sdružuje 30 ekonomicky nejrozvinutějších států světa a také státy, které projeví zájem do této organizace vstoupit a splňují podmínky pro členství v této organizaci.

V této práci je provedena celková analýza školství, jsou popsány a srovnány vzdělávací systémy a z toho vyplývající rozdíly ve vzdělávání mezi všemi 30 státy OECD. Je zde rovněž provedeno srovnání výdajů na vzdělávání v ČR a v OECD. Aby se mohly srovnávat vzdělávací systémy, byl vytvořen společný srovnávací ukazatel, podle kterého lze srovnat vzdělávací systémy všech zemí. Byla vytvořena Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání ISCED 97 a tato verze je v dnešní době využívána orgány OECD, UNESCO a EU.

Přesto, že základní klasifikace školství je totožná pro všechny země OECD, jsou menší či větší rozdíly na všech stupních vzdělávacího systému, tj. od preprimárního až po vysokoškolské vzdělávání. Preprimární výchova začíná v některých státech již před 3 rokem dítěte, v některých až ve 4 nebo 5 letech dítěte a je povinná a bezplatná. V Belgii například je nepovinná, a přesto předškolní výchovu navštěvuje 97 % dětí. Primární vzdělání je v některých zemích 6 leté pro děti od 6 do 12 let, v některých zemích je až 12 leté. Například v Anglii je povinná školní docházka 11 letá, tj. od 5 do 16 let, v Severním Irsku 12 letá od 4 do 16 let. V České republice je povinná školní docházka 9 letá od 6 do 15 let, což je shodné s délkou základní školy. Sekundární vzdělávání bývá ve dvou až třech cyklech, bývá nižší a vyšší a má dvojí úlohu. Na nižším stupni poskytuje žákům základní všeobecné vzdělání a připravuje žáky do pracovního procesu. Na vyšším stupni získá student obsáhlejší vzdělání a připravuje se pro vyšší studium na všeobecných nebo na odborných školách. Jedná se především o 4 letá gymnázia a podobné typy škol v jednotlivých zemích. Studium těchto škol je ukončeno maturitou.

Terciární vzdělávání probíhá na vysokých školách neuniverzitního typu nebo na univerzitách. V některých zemích se začíná rozšiřovat bakalářské studium. V Rakousku nové zákony o studiu předpokládají pro odborné vysoké školy a univerzity 3 leté bakalářské studium a navazující 1 až 2 leté magisterské a inženýrské studium. Ve Francii k vysokoškolskému studiu slouží veřejné univerzity, které jsou rozděleny do 3 cyklů. První cyklus trvá 2 roky a je přípravou pro další studium. Druhý cyklus je

tříletý a má úroveň bakalářského studia. Třetí cyklus je jednorroční specializační, zaměřený na doktorát. V Německu vysokoškolské studium je bezplatné. V USA se kvalita jednotlivých vysokých škol velmi liší a za studium se platí značné sumy. V Severním Irsku po absolvování vysokoškolského studia lze získat bakalářský, magisterský a doktorský titul. V Itálii po ukončení studia se uděluje titul laureát a diplom specialisty. Ve Švédsku musí uchazeč o vysokoškolské studium ovládat mimo švédštiny také angličtinu. V Turecku po čtyřletém studiu na vysoké škole lze získat bakalářský titul, po dalších dvou letech magisterské a po dalších 4 letech titul doktorský. V Anglii vysoké školy poskytují odbornou přípravu v bakalářském a magisterském studiu. V České republice se vysoké školy dělí na dva typy – univerzitní, které poskytují všechny studijní programy a neuniverzitní, které poskytují převážně programy bakalářské. V ČR je stále větší zájem o bakalářské studium. V roce 2010 se na univerzitu v Pardubicích přihlásilo na bakalářské studium o 1 tisíc více studentů než v loňském roce. Na 7 fakult z 25 bakalářskými programy pardubické univerzity se hlásilo téměř 8 tisíc studentů. Z těchto několika uvedených příkladů je zřejmé, že vysoké školy v jednotlivých státech mají různý charakter a různou specifikaci.

Jak je uvedeno v této bakalářské práci vydaje, které země věnují do vzdělání, jsou částečně závislé na národních zdrojích. Vzájemná závislost mezi výdaji na jednoho studenta a HDP na obyvatele je zřetelnější na primární a sekundární úrovni než na úrovni terciární. Celkové výdaje se v posledním desetiletí zvýšily, přičemž v mnoha zemích rostly rychleji než HDP. Na primární a sekundární úrovni to vedlo k prudkému nárůstu výdajů na jednoho studenta, zatímco na terciární úrovni v jedné třetině zemí OECD výdaje na studenta klesly. Výdaje na vzdělávání představují značnou část veřejných prostředků a pohybují se od méně než 10 % v Itálii, Japonsku a Německu až po 22 % v Mexiku. Až 85 % výdajů pochází z veřejných zdrojů, avšak u terciárního vzdělávání je to v některých zemích výrazně nižší. Proto větší část prostředků pro terciární stupeň zajišťují v Austrálii, Japonsku, Kanadě, Koreji, Spojených státech a partnerských zemí OECD jako Chile a Izrael soukromé zdroje.

Jednotlivé země jsou posuzovány podle množství finančních prostředků poskytovaných z veřejných nebo soukromých zdrojů na vzdělávání. Mezinárodně uznávaný a srovnávaný ukazatel je podíl HDP určený na vzdělávání. Jak vyplývá z grafu č. 2 („Výdaje na vzdělávání jako podíl HDP“), Česká republika vydala v roce 2006 na vzdělávání 4,8 % HDP a státy OECD v průměru 6,1 % HDP. V roce 2001 bylo

vydáno v České republice 4,6 %. Z toho vyplývá, že zmiňovaný ukazatel je dlouhodobě pod hodnotou mezinárodního průměru.

Výdaje na vzdělávání lze rovněž vyjádřit prostřednictvím ročních výdajů na jednoho žáka vzhledem k HDP na hlavu v dané zemi. Tento ukazatel umožňuje zohlednit relativní blahobyť v jednotlivých zemích. Jak je patrné z grafu č. 1 („Výdaje na studenta“), výdaje na žáka, od preprimární do terciární výchovy, jsou v České republice u všech stupňů vzdělávání vždy nižší proti průměru států OECD. Nutno však podotknout, že Česká republika od roku 2000 do roku 2006 navýšila výdaje na vzdělávání o 37 %, na žáka dokonce o 52 %. Přední příčku Česká republika zaujímá v počtu lidí, kteří dosáhli alespoň vyšší sekundární vzdělání, a vyrovná se zemím OECD v počtu lidí, kteří přecházejí z vyššího sekundárního vzdělání do terciárního.

Z výše uvedených přehledů je patrné, že Česká republika se musí snažit dohnat státy OECD, pokud jde o výdaje na vzdělávání. Je všeobecně známo, že vyšší vzdělání obyvatel pomáhá zvednout produktivitu práce, technologický pokrok a tím ekonomický růst dané země, což přispívá ke státnímu blahobytu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. BARTÁK, M., VOMÁČKOVÁ, H. *Vzdělávací a zdravotní politika v práci OECD*. 1. vyd. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2008. 135 s. ISBN 978-80-7414-093-8.
2. BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*. Praha : ASPI Publishing, 2004. 167 s. ISBN 80-86395-96-0.
3. KLEŇHOVÁ, M. *Ekonomické indikátory ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2009. 71 s. ISBN 978-80-211-0568-3.
4. KLEŇHOVÁ, M. Jaký jsou Češi vzdělání ve srovnání se zahraničím. *Školství*, 12. 11. 2008, roč. 16, č. 35, 12 s. ISSN 0862-9641.
5. KLEŇHOVÁ, M. Podíl HDP na vzdělávání se sníží na pouhá tři procenta. *Školství*, 26. 11. 2008, roč. 16, č. 37, 12 s. ISSN 0862-9641.
6. KOHLOVÁ, J., KOTÁSEK, J. *Vývoj spolupráce zemí OECD ve vzdělávací politice*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1995. 51 s. ISBN 80-211-0232-2.
7. MATĚJŮ, P., STRAKOVÁ, J. *(Ne)rovné šance na vzdělání - vzdělanostní nerovnosti v České republice*. 1. vyd. Praha : Academia, 2006. 411 s. ISBN 80-200-1400-4.
8. ŠŤASTNOVÁ, P. *Pracovníci a pracovní podmínky ve vzdělávání - indikátory OECD - metodická příručka*. Praha : TAURUS, 2009. 8 s.
9. PRŮCHA, J. *Pedagogický výzkum a vzdělávací politika - vytváření mostů*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. 118 s.
10. PRŮCHA, J. *Srovnávací pedagogika - mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha : Portál, s. r. o., 2006. 263 s. ISBN 80-7367-155-7.
11. ŠŤASTNOVÁ, P. Vlivy na investice do vzdělávání v zemích OECD. *Školství*, 9. 12. 2009, roč. 17, č. 39, 12 s. ISSN 0862-9641.
12. Výdaje na vzdělávání u nás a v zemích OECD. *Školství*, 16. 9. 2009, roč. 17, č. 27, 12 s. ISSN 0862-9641.

Elektronické zdroje

1. *Australský vzdělávací systém* [online]. 2005 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ano.sk/pages/index.php?menu=146&page=226>>.
2. *České školství v mezinárodním srovnání 2009* [online]. Praha: MŠMT, 2006, 8. 9. 2009 [20. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/pro-novinare/ceske-skolstvi-v-mezinarodnim-srovnani-2>>.
3. ČÁKIOVÁ, J. *Kanadský vzdělávací systém* [online]. 30. 4. 2007 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.icm.cz/kanadsky-vzdelavaci-system>>.
4. ČÁKIOVÁ, J. *Německý vzdělávací systém* [online]. 2006, 22. 2. 2007 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.icm.cz/nemecky-vzdelavaci-system>>.
5. ČÁKIOVÁ, J. *Rakouský vzdělávací systém* [online]. 2006, 21. 5. 2007 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.icm.cz/rakousky-vzdelavaci-system>>.
6. ČÁKIOVÁ, J. *Vzdělávací systém ve Španělsku* [online]. 2008, 30. 10. 2008 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.icm.cz/vzdelavaci-system-ve-spanelsku>>.
7. *Česká republika* [online]. [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.modernaskola.sk/rs,c167/-Ceska-republika>>.
8. HORKÝ, O. *Vzdělání* [online]. 2007, 22. 12. 2008 [cit. 20. března 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.rozvojovka.cz/vzdelani_226_16.htm>.
9. *Irsko* [online]. Praha: Euroskop, 2009 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/535/sekce/vzdelavani/>>.
10. *Islandský vzdělávací systém* [online]. [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.reyst.is/GeneralInformationonIceland/IcelandicEducationSystem/>>.
11. *Japonsko* [online]. [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.japonsko.tnet.cz/clanek_skolstvi.htm>.
12. *Kdo co dělá* [online]. Paříž: OECD [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36761791_1_1_1_1_1,00.html>.
13. *Maďarsko* [online]. Praha: Euroskop, 2010 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/483/sekce/vzdelavani/>>.

14. *Mexický vzdělávací systém* [online]. 2010 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.justlanded.com/english/Mexico/Mexico-Guide/Education/Introduction>>.
15. *Norsko – vzdělávání* [online]. 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.nationsencyclopedia.com/Europe/Norway-EDUCATION.html>>.
16. *Rostoucí úroveň vzdělání v zemích OECD* [online]. Paříž: OECD, 2004 [cit. 20. března 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/document/31/0,2340,en_2649_201185_33710751_1_1_1_1,00.html>.
17. *OECD* [online]. Brno: ÚOHS, 2009, 4. 11. 2008 [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/oecd/>>.
18. *Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)* [online]. Praha: MPO, 2009, 17. 2. 2006 [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pravni-prostredi-celni-problematika/strucna-charakteristika-oecd/1000487/39087/>>.
19. *Rakousko* [online]. Praha: Euroskop, 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/385/sekce/vzdelavani/>>.
20. *Slovensko* [online]. Praha: Euroskop, 2010 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/451/sekce/vzdelavani/>>.
21. *Stručný pohled na školství 2009 - ukazatele OECD* [online]. 2009 [cit. 20. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/dataoecd/42/27/43638485.pdf>>.
22. *Školský systém USA* [online]. 2010, 8. 5. 2004 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://referaty.atlas.sk/odborne-humanitne/pedagogika/14487/?page=1>>.
23. *Španělsko* [online]. Praha: Euroskop, 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/560/sekce/vzdelavani/>>.
24. *Švýcarský vzdělávací systém* [online]. [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.swissworld.org/en/education/general_overview/the_swiss_education_system/>.
25. *Vzdělávací systém na Novém Zélandě* [online]. [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.g2.cz/edee/cestovani/vzdelavaci-system-na-novem-zelande-3041.html>>.

26. *Vzdělávací systém v Polsku* [online]. 2005 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.london.polemb.net/index.php?document=57>>.
27. *Vzdělávací systém v Turecku* [online]. 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.allaboutturkey.com/education.htm>>.
28. *Základní informace o OECD* [online]. Praha: MPSV, 2007, 17. 7. 2007 [cit. 22. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/1028>>.
29. *Život v Jižní Koreji (vzdělávací systém)* [online]. 2010, 10. 9. 2005 [cit. 5. března 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.pramen.info/c/233/zivot-v-juznej-korei-vzdelavaci-system-.htm>>.

SEZNAM ZKRATEK

Bc – Bakalář

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

HDP – Hrubý domácí produkt

ISCED 97 – Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání 97

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NATO – Organizace severoatlantického paktu

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OEEC – Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci

OSN – Organizace spojených národů

SOŠ – Střední odborná škola

UNESCO – Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu

ABSTRAKT

KRUPOVÁ, I. *Výdaje na vzdělávání v zemích OECD : bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 55. s. Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jiří Dušek.

Klíčová slova: OECD, vzdělávací systém, výdaje na vzdělávání.

Bakalářská práce se zabývá výdaji na vzdělávání v zemích OECD. Tato Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, která vznikla v roce 1961 v Paříži, sdružuje 30 zemí. Hlavní činností této organizace je spolupráce na programech a analýzách při využití statistických dat. Hledá řešení, jak zlepšit ekonomický rozvoj ekonomik jednotlivých členských zemí pro dosažení zdravé ekonomické expanze v procesu hospodářského rozvoje.

Tato práce porovnává úroveň od preprimárního po terciární vzdělání ve všech státech OECD. Analyzuje vzdělávání na všech vyučovacích stupních ve všech zemích OECD. Dále shrnuje celkové výdaje vynaložené na vzdělávání od primárního po terciární na jednoho studenta a HDP a srovnává průměrné výdaje všech států OECD a České republiky.

Poukazuje na to, že Česká republika zaostává ve financování vzdělávání proti průměru států OECD, proto by měla navýšit finance tak, aby vzdělanost obyvatel rostla a tím přispívala k růstu ekonomiky, což by přispívalo ke státnímu blahobytu.

ABSTRACT

KRUPOVÁ, I. *Expenditure on education in OECD countries : Bachelor thesis.*
České Budějovice: The College of European and Regional Studie, o. p. s., 2010. 55. s.
Supervisor: Ing. Jiří Dušek.

Key words: OECD, education system, expenditure on education.

The bachelor thesis is dealing with expenditure on education in OECD countries. This Organization for Economic Cooperation and Development, which was established in 1961 in Paris associates 30 countries. The main activity of this organization is to collaborate programs and analysis using statistical datas. It is searching for solutions how to improve the economic development of the economies of individual member countries to achieve sound economic expansion in the process of economic development.

This study compares the level of pre-primary to tertiary education in OECD countries. It analyzes training curriculum at all levels in all OECD countries. Furthermore, summarizes the total expenditure incurred on education from primary to tertiary per student and GDP and compares the average across all OECD countries and the Czech Republic.

Notes that the Czech Republic is lagging behind in education funding to the average of OECD countries, therefore, should increase funding so that the education of the population has grown by contributing to economic growth, which would contribute to national prosperity.